

Ελεύθερο ΒΗΜΑ

Περιεχόμενα

Ένα έτος ακόμα πιο κοντά	... 3
Χριστούγεννα 2023	... 4
Στη μικρή μου μουσμουλιά, ποίημα	... 9
Στοιχεία από την ιστορική διαδρομή της Κατασκήνωσης των ΕΕΕΕ	... 10
Περί κρίσεως	... 16
Είδομεν ... Αστέρα εν τη Ανατολή	... 20
Αρχές Ωδίνων	... 29
Αποχριστιανισμός	... 30
‘ευδοκία’	... 31
Μνήμες	... 33
Ασθενεί ο Χριστιανός;	... 34
Έμπρακτη αγάπη	... 36
Όσο ζω, ποίημα	... 39
Το Καράβι, ποίημα	... 40

Ένα έτος ακόμα πιο κοντά

Νίκος Ρούσσος

Φτάνουμε στο τέλος του 2023 και βλέπουμε ολόγυρά μας να εκτυλίσσονται γεγονότα που ενδεχομένως να μη φανταζόμασταν ποτέ ότι θα τα ζήσουμε σε τέτοια ένταση. Γεγονότα που μας ταράζουν τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Το τραγικό συμβάν των Τεμπών, όταν δύο αμαξοστοιχίες βρέθηκαν στην ίδια γραμμή και συγκρούστηκαν. Οι πυρκαγιές του καλοκαιριού που εξαφάνισαν το παρθένο

κόμαστε όρθιοι και να κινούμαστε ανάμεσα στα πνευματικά χαλάσματα των συνεχιζόμενων και ασταμάτητων βομβαρδισμών του Διαβόλου ενάντια στον Λόγο Του και την Εκκλησία Του.

Καλούμαστε να κρατήσουμε τη σημαία μας ψηλά. Είναι τιμή μας. Λέει ο ψαλμωδός: «Σ' αυτούς που σε φοβούνται έδωσες σημαία, για να υψώνεται υπέρ της αλήθειας» (Ψαλμός 60:4).

Έχουμε την διαβεβαίωση του Κυρίου μας

δάσος της Λαδιάς στον Έβρο και όχι μόνο. Οι πλημμύρες της Θεσσαλίας που κατέστρεψαν περιουσίες ανθρώπων και τις σοδειές των ετών που έρχονται. Ο ασταμάτητος πόλεμος της Ουκρανίας. Οι θηριωδίες της Χαμάς, που προκάλεσαν την αντίδραση του Ισραήλ και την επιχείρησή του στη Γάζα, αναγκάζοντας κυριολεκτικά όλο τον πλανήτη να τοποθετηθεί είτε υπέρ του είτε εναντίον του.

Το έτος 2024 μ.Χ. με ανθρώπινους όρους προδιαγράφεται ζοφερό. Όμως με πνευματικούς όρους είμαστε ακόμα πιο κοντά στη συνάντησή μας με τον Κύριο. Είτε με φυσικό θάνατο, είτε με την αρπαγή της Εκκλησίας, είμαστε ένα χρόνο πιο κοντά στον Ιησού Χριστό. Μόνο αυτό μας δίνει παρηγοριά. Μόνο αυτό μας ανορθώνει. Μόνο αυτό μας βοηθά να στε-

για το παρόν και το μέλλον: «Ας μη ταράζεται η καρδιά σας· πιστεύετε στον Θεό, και σε μένα πιστεύετε. Στο σπίτι τού Πατέρα μου υπάρχουν πολλά οικήματα· ειδάλλως, θα σας έλεγα· πηγαίνω να σας ετοιμάσω τόπο. Και αφού πάω και σας ετοιμάσω τόπο, έρχομαι πάλι, και θα σας παραλάβω κοντά σε μένα, για να είστε και εσείς, όπου είμαι εγώ» (Ιωάννης 14:1-3).

Αγαπητέ αναγνώστη, εσύ που είσαι μακριά από τον Θεό. Είσαι αρκετά νοήμων για να καταλάβεις ότι κάτι δεν πάει καλά σε αυτόν τον κόσμο. Παραδέξου το, είσαι ανήσυχος. Μήπως δεν έχεις μετανοήσει για τις αμαρτίες σου; Μέχρι τότε θα περιμένεις να αναγνωρίσεις τον Ιησού Χριστό ως Κύριο, Λυτρωτή και Σωτήρα σου; Κάνε το τώρα!

Χριστούγεννα 2023

Θάνος Νικολόπουλος

Ηλθαν πάλι τα Χριστούγεννα.

Φώτα, δώρα, ευχές, δένδρα στολισμένα, κάτι να σπάσει τη ρουτίνα της καθημερινότητας των ανθρώπων, να τους πάρει λίγο μακριά απ' την πραγματικότητα, που όσο πάει γίνεται

ζωή, και να την έχετε εν αφθονία» (Ιωάννης 10:10). Να θυμηθούμε και τα λόγια Του στο Ιωάννης 5:24: «Αυτός που ακούει τα λόγια μου, και πιστεύει σ' Αυτόν που με έστειλε, έχει ζωήν αιώνιον, και εις κρίσιν δεν έρχεται, αλλά μετέβη εκ του θανάτου εις την ζωήν». Εδώ μιλά για νεκρούς που ακούνε. Και για τους τέσσερις που πηγαίνανε τον πεθαμένο στο

Χριστούγεννα στη Νέα Υόρκη

πιο θλιβερή, πιο πιεστική.

Ω, να καταλαβαίνανε το νόημα αυτής της ημέρας, τι βαθύτερο μπορεί να φέρει στη ζωή τους! Θα είχαν βρει εκείνο που πραγματικά τους λείπει και που μάταια ψάχνουν να το βρουν στις εκδηλώσεις τούτων των ημερών.

Τι λείπει από τον άνθρωπο;

Μα να γεμίσει τούτο το κενό που έχει μέσ' στη καρδιά του, να βρει το νόημα της ζωής του. «Ως νεκροί εν μέσω των αγαθών» η θλιβερή διαπίστωση του Ησαΐα (59:10), 2.700 χρόνια πριν.

Αγαθά υπάρχουν. Και τι δεν έχει ο άνθρωπος σήμερα! Αλλά του λείπει η ζωή. Το διαβάσαμε, «νεκροί». Εάν δεν του έλειπε, δεν θα έλεγε ο Κύριος: «Εγώ ήλθα για να έχετε

νεκροταφείο, είτε στον νέο που του ζήτησε να τον ακολουθήσει: «Άφησε τους νεκρούς να θάψουν τους δικούς τους νεκρούς» (Λουκάς 9:60). Στα μάτια Του, κι εκείνοι που τον πήγαιναν και εκείνος που ήταν ξαπλωμένος ήταν εξ ίσου νεκροί. Λείπει από τον άνθρωπο η ζωή.

Αλήθεια, τι είναι η ζωή που λείπει από τον άνθρωπο και την οποία μόνον ο Χριστός μπορεί να του τη δώσει; Δύσκολο να της αποδώσουμε ορισμό, μπορούμε όμως να επιστημάσουμε μερικά χαρακτηριστικά της: Ζωή είναι χαρά, ελπίδα, εσωτερική γαλήνη, ικανοποίηση, εσωτερική πληρότητα και, κυρίως, μια διαρκής εσωτερική ανανέωση, όπως το δένδρο που έχει απλώσει ρίζες στην πηγή του νερού δίπλα του και αντλεί συνεχώς από κει.

Έτσι δώσαμε και τα χαρακτηριστικά του θανάτου, γιατί, όπως η ζωή, έτσι και ο θάνατος, δεν είναι ένα γεγονός που άπαξ συμβαίνει, αλλά είναι μια κατάσταση, ένας κατήφορος προς την φθορά, τον μαρασμό, την απώλεια, που κορυφώνεται με το γεγονός του φυσικού θανάτου. Άγχος, ανησυχία, φόβοι, μελαγχολία, ανασφάλεια, εσωτερική φθορά, κατάπτωση, εκνευρισμός, αβεβαιότητα, το ανικανοποίητο, όλα αυτά συμπτώματα του θανάτου, το κρύο αγκάλιασμα του οποίου μάταια ο άνθρωπος αγωνίζεται μοναχός του να αποτινάξει από πάνω του.

Του λείπει, λοιπόν, η ζωή και αυτό ψάχνει απεγνωσμένα ο άνθρωπος να βρει, τη ζωή.

Και εδώ είναι μια βασική αλήθεια που

να, ερχόταν στην γη μας, γεννιόταν σαν άνθρωπος, σαν ένας από μας.

Σαν έρχεται στην μνήμη τούτο το γεγονός αυτές τις μέρες, το μυαλό των ανθρώπων πηγαίνει σε κούκλες μέσα στη φάτνη, στο 'μικρό Χριστούλη', στα ζώα, στο σταύλο, σε όλα εκείνα που η ανθρώπινη φαντασία έπλασε όλο αυτό τον καιρό από τότε, όλες αυτές τις εικόνες που βλέπουμε αυτές τις μέρες στα μαγαζιά, στις πλατείες, στις εκκλησίες, στα σπίτια. Ξεχάστηκε ότι Αυτός που ερχόταν ανάμεσα μας εκείνη την ημέρα, ακριβώς μέσα απ' τον ίδιο δρόμο που ερχόμαστε και εμείς στην ύπαρξη, ήταν Αυτός για τον οποίον αναφέρεται στη Γραφή:

Όμηροι της Χαμάς

δεν την έχει καταλάβει σε τούτη του την αναζήτηση, ίσως και δεν θέλει να την καταλάβει, και γι' αυτό ποτέ δεν την βρίσκει την ζωή και συνέχεια ψάχνει, ψάχνει, ψάχνει...

Ποια είναι αυτή η αλήθεια; Ότι η ζωή έχει μια πηγή, απ' όπου αναβλύζει. Είναι όπως το τρεχούμενο νερό, το σύμβολο της ζωής, που σαν το βρεις, σαν βρεις την πηγή του και αντλείς από κει, δεν θα διαψεύσεις ποτέ.

Ήταν πριν 2023 χρόνια (εάν το ημερολόγιο μας είναι σωστό), όταν συνέβη ένα μοναδικό γεγονός στον πλανήτη μας. Τόσο μοναδικό, που από τότε αρχίσαμε να μετράμε τα χρόνια με βάση αυτό το γεγονός, και έτσι σήμερα βρισκόμαστε στο 2023 μετά Χριστόν. Τι συνέβη τότε; Η ίδια η πηγή της ζωής, η πηγή απ' όπου ξεκίνησαν τα πάντα και συντηρούνται τα πά-

«**Εν αρχή ήτο ο Λόγος, και ο Λόγος ήτο προς τον Θεό, και Θεός ήτο ο Λόγος. Αυτός ήτο εν αρχή παρά τον Θεό. Πάντα δι' αυτού έγειναν· και χωρίς αυτού δεν έγεινεν ουδέ εν το οποίον έγεινεν. Εν αυτώ ήτο ζωή, και η ζωή ήτο το φως των ανθρώπων... Ήτο το φως το αληθινόν, το οποίον φωτίζει κάθε άνθρωπο, αυτό το φως ερχόταν στον κόσμο**», εκείνη την ημέρα. «**Ήταν στον κόσμο, και ο κόσμος έγεινε δι' αυτού**», και το τραγικό, «**ο κόσμος δεν τον εγνώρισε**» (Ιωάννης 1:1-10). Και στο Εβραϊούς 1:1-3: «**Τον Υιό**», αυτόν που γεννήθηκε εκείνη την ημέρα ανάμεσά μας, «**αυτόν ο Θεός έθεσε κληρονόμων των πάντων δια του οποίου έκανε και τους αιώνες... Αυτός είναι που βαστάζει τα πάντα με τον λόγον της δυνάμεως αυτού**».

Αυτό το πρόσωπο που έμπαινε εκείνη την ημέρα στην Ιστορία μας σαν ένας από μας, ήταν η ίδια η πηγή της ζωής, που ερχόταν ανάμεσα μας μέσα σ' ένα ανθρώπινο σώμα. Δεν το είχαν καταλάβει στην αρχή ούτε αυτοί που Τον συναναστράφηκαν, δεν είχαν καταλάβει με ποιόν είχαν να κάνουν. Σαν έναν εξαιρετικό άνθρωπο του Θεού, σαν προφήτη Τον θεώρησαν. Σαν κάποτε κατάλαβε ο Ιωάννης με ποιόν συναναστρεφόταν τούτα τα 3,5 χρόνια, γράφει με δέος: «Εκείνο το οποίον ήτο απ' αρχής, το οποίον ηκούσαμεν, το οποίον είδομεν με τους οφθαλμούς ημών, το οποίον εθεωρήσαμεν, και αι χείρες ημών εψηλάφησαν, περί του Λόγου της ζωής· (και η ζωή εφανερώθη, και

πλάτη στον Δημιουργό του, ένα βαθύ σκοτάδι άρχισε να σκεπάζει τα πάντα. Χάθηκε από τα μάτια του ο δρόμος, χάθηκε και ο στόχος για τη ζωή του και μάταια τον αναζητά εδώ κι εκεί. Η πιο ζωντανή, η πιο παραστατική εικόνα της ανθρωπότητας για όλα αυτά τα χρόνια, μέχρι εκείνη την ημέρα των Χριστουγέννων, ίσως είναι αυτή που δίνει ο Ησαΐας στο 59:9-11: «**Προσμένομεν φως, και ιδού σκότος· λάμπειν και περιπατούμεν εν ζόφω. Ψηλαφώμεν τον τοίχον ως οι τυφλοί, και ψηλαφώμεν ως οι μη έχοντες οφθαλμούς· εν μεσημβρία προσκόπτομεν ως εν νυκτί· είμεθα νεκροί εν μέσω των αγαθών. Πάντες βρυχώμεθα ως άρκτοι, και στενάζομεν ως τρυγόνες· κρίσιν**

Χριστούγεννα στη Νέα Υόρκη

είδομεν, και μαρτυρούμεν και απαγγέλομεν προς εσάς την ζωήν την αιώνιον, ήτις ήτο παρά τω Πατρί, και εφανερώθη εις ημάς)» (Α' Ιωάννου 1:1-2). Η πηγή της ζωής είχε έλθει ανάμεσά μας σε ανθρώπινη μορφή, σε αφομοιώσιμη για μας μορφή, να την πιάσουν οι αισθήσεις μας, να επικοινωνήσουμε μαζί της, να τη γνωρίσουμε, να την ακούσουμε, να την αγγίξει η πίστη μας, να μπορέσουμε ν' αντλήσουμε απ' αυτή. Έτσι μπορούσε ο Ίδιος να λέγει: «**Εγώ ήλθα για να έχετε ζωή**».

Να πάμε πίσω στον χρόνο: Από τότε που μπήκε η αμαρτία στην ανθρώπινη ζωή εκεί στην Εδέμ, από τότε που ο άνθρωπος πήρε τη ζωή του στα δικά του χέρια, γυρίζοντας την

προσμένομεν, αλλά δεν υπάρχει· σωτηρίαν, αλλ' είναι μακράν αφ' ημών».

Από τότε εμφανίστηκαν -και συνέχεια εμφανίζονται- σωτήρες, φάτα για την ανθρωπότητα όλα αυτά τα χρόνια, σοφοί, διανοητές, επιστήμονες, πολιτικοί, επαναστάτες, και πολλοί τους ακολούθησαν. Κατά πόσο έλυσαν το πρόβλημα, κατά πόσο απάντησαν στα μεγάλα μας ερωτήματα, μπορείς να το καταλάβεις απ' τη δική τους ζωή, από το δικό τους θλιβερό τέλος. Ένα σκοτάδι παντού από τότε και μια σκιά απ' την οποία δεν μπορεί να ξεφύγει κανείς, η σκιά του θανάτου.

Να τι ακριβώς συνέβη εκείνη την ημέρα των Χριστουγέννων: Ερχόταν στη γη μας το

φως, ο ήλιος της ζωής «για να φωτίση τους καθημένους εν σκότει και σκιά θανάτου, ώστε να κατευθύνη τους πόδας ημών εις οδόν ειρήνης» (Λουκάς 1:79).

Αυτή είναι η ρίζα του προβλήματος, η αιτία όλων των δεινών, του πόνου, των ποταμών των δακρύων που έχουν χυθεί από τότε που ο άνθρωπος έπεσε: Είχε χαθεί η ειρήνη, ο άνθρωπος είχε γίνει εχθρός με τον Δημιουργό του, «εχθροί όντες του Θεού», θα μας πει στο Εφεσίους 2:1. Και εάν ο Θεός είναι η πηγή κάθε αγαθού, της ζωής, της χαράς, της ευτυχίας, της ειρήνης, της δικαιοσύνης, είναι περιττό να αναρωτιόμαστε γιατί σ' αυτόν τον ταλαιπωρο πλανήτη υπάρχει αδικία, πόλεμος, μίσος, κατα-

1:76,77). Θα τους κήρυττε κήρυγμα μετανοίας. Θα τους οδηγούσε να καταλάβουν ότι το πρόβλημά τους, το κακό, θα έπρεπε να πάντων να το αναζητούν έξω απ' αυτούς, διότι είναι μέσα στις καρδιές τους, είναι η προσωπική τους αμαρτία τείχος που τους χωρίζει απ' τον Θεό.

Και ήταν έργο αυτού του προσώπου που γεννιόταν εκείνη την ημέρα να γκρεμίσει αυτό το τείχος. Θα μας πει στο Εφεσίους 2:14: «Αυτός είναι η ειρήνη ημών, όστις έκαμε τα δύο εν, και έλυσε τον μεσότοιχο του φραγμού».

Μια απ' τις περιγραφές που δίνει η Γραφή για τον Διάβολο είναι η εξής: «Ο πλανών

Γυναίκες και παιδιά στη Λωρίδα της Γάζα

πίεση, θάνατος. Εάν κάποιος αποκοπεί απ' την πηγή του νερού, φυσικό είναι να πεθάνει από δίψα.

Όταν ανοίχθηκε το στόμα του Ζαχαρία, εκεί στην περιτομή του γιου του, του Ιωάννη του Βαπτιστή, την 8^η ημέρα, προφήτευσε δια του Αγίου Πνεύματος το έργο τούτου του παιδιού: «Και συ, παιδίον, προφήτης του Υψίστου θέλεις ονομασθή, διότι θέλεις προπορευθή προ προσώπου του Κυρίου, εις το να ετοιμάσης τας οδούς αυτού». Πώς θα ετοιμάζε ο Ιωάννης το δρόμο του Κυρίου μέσα στις καρδιές των ανθρώπων; «Εις το να δώσης γνώσιν σωτηρίας εις τον λαόν αυτού, δια της αφέσεως των αμαρτιών αυτών» (Λουκάς

την οικουμένην όλην» (Αποκάλυψη 12:9). Και εάν θέλεις να καταστρέψεις κάποιον που υποφέρει, δεν έχεις παρά να του αποσπάσεις τη προσοχή του απ' το πρόβλημά του και να την στρέψεις κάπου αλλού.

Αλήθεια, τι φταίει και υπάρχει τόση δυστυχία στους ανθρώπους γύρω τους και μέσα τους; «Φταίει η πολιτική, φταίει το κεφάλαιο, η εκμετάλλευση απ' τους ισχυρούς, φταίει η κοινωνία, φταίει η παιδεία, φταίνε οι άλλοι που δεν με καταλαβαίνουν, φταίει το σύστημα... ». Και έτσι ο Διάβολος κατάφερε και τύφλωσε τον άνθρωπο και δεν τον αφήνει να ρίξει μια ματιά μέσα του, να δει τι πραγματικά φταίει. Και το πρόβλημα μένει, διογκώνεται και οδηγεί

στην καταστροφή και στην απώλεια.

Φωνάζει ο λόγος του Θεού: «**Εκ της καρδιάς του ανθρώπου προέρχονται οι εκβάσεις της ζωής**». Το κακό είναι μέσα στη καρδιά του καθενός μας. Και εάν είναι να σωθεί ο άνθρωπος, θα πρέπει να αλλάξει η καρδιά, ατομικά η δική του, όχι του κόσμου. Ο κόσμος συλλογικά δεν πρόκειται ν' αλλάξει.

Όταν έφεραν στον Κύριο τον παραλυτικό, δεν κύτταξε πρώτα να τον σηκώσει. Πήγε κατ' ευθείαν στην πηγή του προβλήματος. Το πρώτο που του είπε ήταν: «**Σου συγχωρούνται οι αμαρτίες**». Το ίδιο και με την πόρνη:

Τρεις γενιές της οικογένειας Σίλβερμαν Μπίμπας απήχθησαν. Εδώ η μητέρα και τα δύο παιδιά της κατά την σύλληψή τους από την Χαμάς. Ο Κφίρ Μπίμπας είναι μόλις 10 μηνών κρατείται μαζί με την μητέρα του, Σίρι, και τον τετράχρονο αδελφό του Άριελ.

«**Συγκεχωρημένα είναι οι αμαρτίες σου... Ύπαγε εις ειρήνην**» (Λουκάς 7:48). Μόνον έτσι ο άνθρωπος βρίσκει ανάπαυση, βρίσκει την ειρήνη με τον Θεό, την ειρήνη με τον εαυτόν του, την ειρήνη με τους συνανθρώπους του.

Απ' την ημέρα των Χριστουγέννων άρχισε ν' ακούγεται μια φωνή πάνω στη γη, ο καθένας μπορεί να την ακούσει, εάν το θελήσει, και είναι τόσο ευγενική, τόσο διακριτική, με τόσο σεβασμό στην ελευθερία του καθενός μας: «**Ελθετε προς με, πάντες οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι, και εγώ θέλω σας αναπαύσει. Άρατε τον ζυγόν μου εφ' υμάς, και μάθετε απ' εμού· διότι πράος είμαι και τα-**

πεινός την καρδίαν· και θέλετε ευρεί ανάπαυσιν εν ταις ψυχαίς υμών. Διότι ο ζυγός μου είναι καλός και το φορτίον ελαφρόν» (Ματθ. 11:28-30).

Όχι ενταχθείτε εδώ ή εκεί. Όχι πρέπει να κάνετε τούτο ή το άλλο. Όχι φερθείτε έτσι ή αλλιώς. Το μόνο που έχετε να κάνετε είναι: «**Ελάτε σε μένα, κοντά, πολύ κοντά**». Δίνει μια ωραία εικόνα, τότε με τα βόδια που ήταν στον ίδιο ζυγό και σέρνανε το αλέτρι. Όπου πήγαινε το μεγάλο, το δυνατό, εκεί και το αδύνατο. Και όπου δεν μπορούσε το αδύνατο να τραβήξει, ήταν το μεγάλο, το δυνατό που έπαιρνε το φορτίο επάνω του.

Ευχαριστούμε τον Θεό γι' αυτόν τον ζυγό. Καθώς κυττάμε την ζωή μας προς τα πίσω, πόσους ζυγούς υπηρέτησαμε... Τον ζυγό του εγωισμού, της αυταρέσκειας, τον ζυγό της γνώμης του κόσμου («τι θα πει ο κόσμος;») τον ζυγό της πλεονεξίας, της σαρκικής επιθυμίας, της φιλοδοξίας, της φιλοχρηματίας. Αχόρταγοι ζυγοί, στόματα ανοικτά να σε καταπιούν όλοι αυτοί. Μόνον ο ζυγός του Χριστού φέρνει ελευθερία, φέρνει ανάπαυση.

Και όλα άρχισαν εκείνη την μοναδική ημέρα, την ημέρα των Χριστουγέννων. Προφητεύει ο Ησαΐας περισσότερο από 700 χρόνια πριν έλθει εκείνη η ημέρα: «**Διότι παιδίον εγεννήθη εις ημάς, υιός εδόθη εις ημάς· και η εξουσία θέλει είσθαι επί τον ώμον αυτού· και το όνομα αυτού θέλει καλεσθή Θαυμαστός, Σύμβουλος, Θεός ισχυρός, Πατήρ του μέλλοντος αιώνας, Άρχων ειρήνης. Εις την αύξησιν της εξουσίας αυτού και της ειρήνης δεν θέλει είσθαι τέλος, επί τον θρόνον του Δαβίδ, και επί την βασιλείαν αυτού, δια να διατάξη αυτήν, και να στερεώση αυτήν, εν κρίσει και δικαιοσύνη, από του νυν και έως αιώνας**» (Ησαΐας 9:6,7).

Ευχαριστούμε τον Θεό, γιατί εμείς περιμένουμε τον Κύριο να ξαναέλθει, και τότε όλα τούτα τα θλιβερά και δύστυχα ούτε στην άμνηση δεν θα υπάρχουν πλέον. Ευχαριστούμε τον Θεό, γιατί θα ξανατατείλει ο ήλιος της δικαιοσύνης, όχι όπως τώρα ταπεινά, μέσα από μια φάτνη, αλλά με δόξα και γιατρεία μέσα και κάτω απ' τα φτερά Του (Μαλαχίας 4:2). Ευχαριστούμε, γιατί είμαστε κάτω απ' αυτά τα φτερά, αιώνια ασφαλείς και θεραπευμένοι. Τον ευχαριστούμε, γιατί μας έφερε ζωή, φως, ειρήνη.

Στη μικρή μου μουσμουλιά

**Σε γελάσαν κάποιες μέρες του Γενάρη,
θάταν, ως τις λεν, οι Αλκυονίδες.
Κι είπες, διάβηκαν οι μπόρες του Βαρδάρη,
από χιόνι, όσο είδες, πια το είδες.**

**Είχε κι άλλες το ιστορίμα σελίδες.
Μας εφύλαγε ο χειμώνας κι άλλα κρύα.
Θα καούνε και τα ξύλα κι οι σκελίδες
και θ' αργήσουνε ν' ανθίσουνε τα βρύα.**

**Μη πιστεύεις στα χαμόγελα του κόσμου,
η φιλία του είναι έχθρα στον Θεό.
Δεν θ' απλώσει εις τη Γη οσμή του δυόσμου,
αν δεν πούμε «Γύρνα πίσω!» στον Χριστό.**

ΣΙΠ

Στοιχεία από την ιστορική διαδρομή

της παιδικής κατασκήνωσης
των Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών
Πεντέλη 1943 - Σούνιο 2023¹

Αντώνης Περιάλης

"Αρκεί εις σε η χάρις μου· διότι η δύναμίς μου εν αδυναμία δεικνύεται τελεία. Με άκραν λοιπόν ευχαρίστησιν θέλω καυχηθή μάλλον εις τας αδυναμίας μου, διά να κατοικήση εν εμοί η δύναμις του Χριστού"

(Β΄ Κορινθίους 12:9)

(Α΄ Μέρος)

Η ιστορία των εκκλησιαστικών κατα-

Η Ράζα και ο Γ. Μπούσιος στον ιστό, Ιούλιος 1970

σκηνώσεων ξεκινά στην Ελλάδα από την ΧΑΝ (Χριστιανική Αδελφότης Νέων), μια διεθνή ευαγγελική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1921 στη Θεσσαλονίκη². Σήμερα σε πολλές χώρες η ΧΑΝ δεν έχει θρησκευτικό χαρακτήρα. Οι πρόσκοποι είχαν και αυτοί δημιουργήσει αντίστοιχες κατασκηνώσεις. Η Ελένη Ρημάκη συμμετείχε σε προσκοπικές κατασκηνώσεις με το προσκοπικό όνομα 'Ράζα', από τις οποίες πήρε την ιδέα της κατασκήνωσης, αλλά και εκπαιδεύτηκε σε πολλές πρακτικές ως αρχηγός της κατασκήνωσης, τις οποίες και εφάρμοσε αργό-

τερα.

Ο Μιχαήλ Κυριακάκης, ποιμένας της Α΄ Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας, αναφέρει σε άρθρο του στον 'ΑΣΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ', ότι το 1939 οργάνωσε στο πλαίσιο της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας την πρώτη δοκιμαστική κατασκήνωση στη Βάρκιζα, η οποία λειτούργησε μόνο μέχρι το 1940, όταν ο πόλεμος σταμάτησε την προσπάθεια. Ο ίδιος αναφέρει ότι ξεκίνησαν ξανά το 1943 στην Πεντέλη.

Πρόκειται προφανώς για μια προσπάθεια που έκαναν τότε από κοινού όλες οι Ευαγγελικές Εκκλησίες, τόσο η Ελευθέρα όσο και η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία, με αρχηγό τη Ράζα. Οι κατασκηνώσεις διοργανώθηκαν από νέους και νέες του ΕΧΟ³ (Ευαγγελικός Χριστιανικός Όμιλος).

Στο ίδιο ζήτημα αναφέρεται και ο Α. Χατζηαργυρός (με το ψευδώνυμο Μ. Θαβωρίτης), στο βιβλίο του 'Οι ρίζες της Ελευθέρως Ευαγγελικής Εκκλησίας', επισημαίνοντας ότι τα βασικά τρόφιμα για την κατασκήνωση τα παρείχε ο Ερυθρός Σταυρός. Αναφέρει ακόμα ότι τριάντα περίπου νέοι του ΕΧΟ είχαν μαζέψει 30.000.000 πληθωρικές δραχμές για την κάλυψη των αναγκών.

Ο Χατζηαργυρός τονίζει επίσης ότι συμμετείχαν στην κατασκήνωση του 1943 από την:

Ελευθέρα Ευαγγελική Εκκλησία Αθηνών, 18 παιδιά.

Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία Νίκαιας, 14.

Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία Πειραιά, 7.

Ελευθέρα Ευαγγελική Εκκλησία Λιπαμάτων, 5.

Α' Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία Αθη-

νών, 4.

Β' Ελληνική Ευαγγελική Αθηνών, 4.

Οικοκυρική Σχολή Ορφανών, 2.

Από φιλική οικογένεια, 2.

Συνολικά δηλαδή 56 παιδιά.

Θα μου επιτρέψετε να προσθέσω εδώ και μια ακόμη πληροφορία που ο Χατζηαργυρός φαίνεται να αγνοούσε. Γνωρίζω προσωπικά πως και από την Εκκλησία της Νέας Ιωνίας συμμετείχαν στην κατασκήνωση η Σοφία Τσεσμελή - Μπράβου, που είναι σήμερα εν ζωή, καθώς και τα τρία παιδιά του Ιορδάνη Χαραλα-

ότι όλα τα παιδιά από την Ελεύθερη Ευαγγελική Εκκλησία Νέας Ιωνίας έφτασαν στην Πεντέλη με τα πόδια. Τα δε παιδιά του Ιορδάνη Χαραλαμπίδη, επειδή δεν είχαν παπούτσια, είχαν τα πόδια τους τυλιγμένα με πανιά.

Ο Χατζηαργυρός συμπληρώνει:

«Παρά τις μεγάλες προσπάθειες, η κατασκήνωση ήταν πρωτόγονη. Αρκεί να αναφέρει κανείς ότι το νερό το κουβαλούσαν από την πηγή με χειροκίνητο καρότσι μέσα σε καζάνι και γκαζοντενεκέδες. Ο ηρωισμός ήταν του Γιάννη Κιουπούρογλου, του σημερινού γα-

Η Ράζα ασβεστώνει πέτρες

μπίδη, πρεσβυτέρου της Εκκλησίας. Ο ένας του γιος, ο Γιώργος Χαραλαμπίδης, ζει μάλιστα μέχρι σήμερα. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε

μπρού του Γιάννη Δημόπουλου⁴. Πολλά από τα τρόφιμα τα κουβαλούσε από την Αθήνα ο Όμηρος Κιουπούρογλου με το ποδήλατο, που

κι αυτός συμπεθέρεψε με την οικογένεια του Γιάννη Δημόπουλου και Δημήτρη Σταμπολίτη. Τελικά, οι Κατασκηνώσεις της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας, μέχρι να καταλήξουν στις σημερινές εγκαταστάσεις στο Σούνιο, πέρασαν από πολλές και δύσκολες φάσεις: Το 1945 έγιναν στο Ζούμπερι⁵, το 1946 στην Ξυλοκέρτζα της Ν. Μάκρης, την περίοδο 1947-49 στην Κάντζα, 1950-52 στο Σούνιο⁶, το 1953 στο Μάτι (Αγ. Ανδρέας), όλες πάντα μέσα σε σκηνές, και από το 1954 στις καινούργιες εγκαταστάσεις, πού είναι πια μόνιμες και με πολλά κτίσματα στο Σούνιο».

Η Σοφία Ματσούκα - Μπουσίου θυμάται, ότι παραβρέθηκε στην θεμελίωση του πρώτου κτιρίου (αποθήκη) παρουσία του Κώστα Με-

του⁸. Από τα πρώτα χρόνια της κατασκήνωσης, όλο το καλοκαίρι υπηρετούσε ο Χαρίλαος Γεωργιάδης⁹ ως αποθηκάριος και υπεύθυνος τροφοδοσίας, αλλά και ως ψυχαγωγός της κατασκήνωσης. Μαζί με άλλους διασκεδάζαν τα παιδιά με απίθανα πρωτότυπα αστεία, σκετσ και παραστάσεις.

Με την επιμέλεια του Μίμη Βόσσο αργότερα ανοίχθηκε το πηγάδι του Σουνίου και κτίστηκε ο υδατόπυργος, μια θαυμαστή ιστορία που επίσης περιγράφεται στο 'Μαργαριτάρι του Σουνίου'.

Την ίδια περίοδο, κτίστηκε και το αναρρωτήριο με χρήματα από τα Κυριακά Σχολεία των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών της Γερμανίας, καθώς και οι τουαλέτες. Οι παλιές

Προετοιμασίες για το μεσημεριανό γεύμα

ταλληνού, το 1953. Οι κατασκευές ήταν πολύ πρόχειρες και επικίνδυνες, όπως αναφέρει στο βιβλίο του 'Το μαργαριτάρι του Σουνίου' ο Θάνος Καρμπόνης.

Για το θέμα αυτό, η Μαρίκα Παρδαλάκη μας πληροφορεί, ότι διαμαρτυρήθηκε και ο Κυριάκος Υφαντίδης⁷ μπροστά στον Κώστα Μεταλληνό, καθώς είχε στείλει πολλά χρήματα⁷, τα οποία δεν αξιοποιήθηκαν από τον εργολάβο.

Εν τω μεταξύ, εγκαταστάθηκε στην κατασκήνωση ο Ιορδάνης Χάλκος, γεννημένος το 1921 στη Νάξο, ο οποίος συνέβαλε σημαντικά στη διαμόρφωση του χώρου και στη φύλαξη

τουαλέτες στο Σούνιο, όπως τουλάχιστον εγώ τις γνώρισα, δεν ήταν τίποτα άλλο παρά τρύπες στο έδαφος κλεισμένες γύρω - γύρω με λινάτσα. Θυμάμαι μάλιστα ένα αστείο αλλά και τραγικό περιστατικό συνάμα, όταν κάποιο παιδί έπεσε μια μέρα στο λάκκο και σε όλη την διάρκεια της κατασκηνωτικής περιόδου εμείς, τα άλλα παιδιά, νομίζαμε ότι μυρίζει, παρόλο που το είχαν πλύνει πολύ καλά.

Εκείνη την περίοδο, λοιπόν, όπως αναφέρει ο Θάνος Καρμπόνης, η Εκτελεστική Διακοπία ανέθεσε την ευθύνη της κατασκήνωσης στον Μίμη Βόσσο, ενώ η Ράξα έγινε επίτιμος αρχηγός. Αργότερα όμως, λόγω διαφορετικών

προσεγγίσεων αλλά και λόγω του ότι ανέλαβε το έργο ανάμεσα στους Έλληνες μετανάστες της Γερμανίας, ο Βόσσος αποχώρησε από την λειτουργία της κατασκήνωσης. Είχε προσφέρει εντωμεταξύ μεγάλο έργο στην υλική υποδομή της κατασκήνωσης, ωστόσο από παιδαγωγική άποψη διακατεχόταν από μια πολύ αυστηρή, στρατιωτικού τύπου νοοτροπία, υπερβολική ακόμα και για εκείνη την εποχή, την οποία διατήρησε σε όλη του την ζωή.

Την ίδια εποχή, είχε έρθει από την Γερμανία ο Γιώργος Μπούσιος, χαρισματικός εργάτης του Ευαγγελίου, ο οποίος συνέβαλε με τα χαρίσματά του στην λειτουργία της κατασκήνωσης. Τον θυμάμαι, μικρό παιδί ακόμα, για τα πολύ πνευματικά Βιβλικά μαθήματά του

σκηνές βιαιοπραγίας. Φαίνεται ότι στα κορίτσια τα πράγματα ήταν πολύ ήπια και προσαρμοσμένα στις ευαισθησίες τους.

Μου έκανε όμως ιδιαίτερη εντύπωση, ότι ο Γιώργος Μπούσιος, παρά το κλίμα εφαρμογής αντιπαιδαγωγικών μεθόδων εκείνης της εποχής, που σημειωτέον επικρατούσε ακόμα και στα δημόσια σχολεία αλλά και στις οικογένειες, ουδέποτε τιμώρησε με τέτοιο τρόπο κάποιο παιδί. Ο τρόπος του αυτός ερχόταν σε αντίθεση με την σωφρονιστική μέθοδο που εφαρμόζε η Ράξα, να δένει τα αγόρια που έπεφταν σε παράπτωμα στο δέντρο του ιστού, πρακτική που μιμούνταν και οι συνεργάτες της. Αυτό ήταν αντιπαιδαγωγικό αλλά συμβατό με το πνεύμα εκείνης της εποχής μέτρο. Μου

Η Ράξα, η Αλκμήνη Μεταλληνού, κατασκηνωτές και προσωπικό στην παλαιά κατασκήνωση

και για τον ωραίο τρόπο που έψαλε. Μας έμαθε νέους, ωραίους ύμνους. Λόγω του ήπιου χαρακτήρα του και της αγάπης του για τα παιδιά, ήταν σε όλους πολύ αγαπητός.

Οι συνθήκες εκείνης της εποχής ήταν από παιδαγωγικής πλευράς σκληρές. Η χειροδικία ήταν κάτι συνηθισμένο, τόσο μεταξύ των κατασκηνωτών, αλλά και από πλευράς στελεχών, κυρίως των ομαδαρχών, προς τους κατασκηνωτές. Προσωπικά υπήρξα πολλές φορές μάρτυρας τέτοιων περιστατικών στην περίοδο των αγοριών. Στην αντίληψη της συζύγου μου, ωστόσο, που υπήρξε κατασκηνώτρια στις περιόδους των κοριτσιών, ποτέ δεν εκτυλίχθηκαν

έκανε όμως εντύπωση, ότι ποτέ δεν δενόταν στο δέντρο κάποιο παιδί επώνυμης οικογένειας με παραβατική συμπεριφορά.

Όλα αυτά και πολλά άλλα καταγράφηκαν στη μνήμη και την ψυχή μου, καθώς συμμετείχα στη ζωή της κατασκήνωσης μαζί με τον αδελφό μου και την μητέρα μου, που υπηρετούσε στην κουζίνα, στα πλυντήρια και στις τουαλέτες.

Σε ηλικία 16 ετών, μου ανετέθη το πόστο του ομαδαρχη, στο οποίο εργάστηκα μέχρι που παντρεύτηκα το 1974. Όταν όμως αργότερα μου ανατέθηκε η ευθύνη της κατασκήνωσης από την Γενική Συνέλευση των Εκκλησιών

μας, όλα αυτά που είχα παρατηρήσει και τα οποία έκρυβα στην καρδιά μου προσπάθησα μαζί με τους συνεργάτες μου να τα αναμορφώσω.

Εντωμεταξύ, από τον χώρο του Σουνίου πέρασε ένα μεγάλο πλήθος εργατών λόγου των Ελευθέρων Ευαγγελικών, που προσέφεραν υπηρεσίες τόσο στο λόγο όσο και στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών μαζί με την Ράξα. Όσους και να αναφέρω, σίγουρα μερικοί θα μου διαφύγουν. Θα βρείτε όμως αναφορές σε πολλούς από αυτούς στα άρθρα παλιών κατασκηνωτών.

Παρ' όλη την αγάπη τους για το έργο και για τα παιδιά, η οποία εκδηλωνόταν με αυτοθυσία πολλές φορές, οι παιδαγωγικές τους μέθοδοι και πρακτικές ήταν αυτοσχέδιες, όπως εξ άλλου συνέβαινε και στον κοινωνικό περίγυρο

αυτή την περίοδο που υπήρξε σημαντική καμπή για την κατασκήνωση:

«Κάποτε, το 1980 σε κάποια συζήτηση που κρινόταν η πειθαρχία των μεγαλύτερων στελεχών και ενώ κάποιοι από αυτούς έδειχναν σημάδια απειθαρχίας, ο Θάνος Καρμπόνης κάλεσε προσωπικά τον Αντώνη να μη απομακρυνθεί, αλλά να προσφέρει τον εαυτό του στην υπηρεσία της Κατασκήνωσης. Και ο Αντώνης το έκανε πρόθυμα. Ένωσε την πρόσκληση σαν κάλεσμα από τον Θεό».

Η πραγματικότητα ήταν ότι σοβαρά περιστατικά απειθαρχίας είχαν εκφύγει της εποπτείας της Ράξας και δεν είχαν αποφασιστικά αντιμετωπισθεί, με αποτέλεσμα, εξαιτίας και του ήπιου χαρακτήρα του Γιώργου Μπούσιου, να επικρατήσει ανεξέλεγκτη διασάλευση της τά-

Μάθημα με τον Θάνο Καρμπόνη στην Κάντζα

εκείνης της εποχής. Δεν μπορεί να φαντασθεί κανείς τι μεθόδους εφαρμόζαν για την καταστολή των αταξιών των αγοριών, που πράγματι πολλά από αυτά ήταν εντελώς ατίθασα.

Το 1980 κλήθηκα από τον Θάνο Καρμπόνη μαζί με την σύζυγό μου να υπηρετήσουμε σαν κοινοτάρχες στην κατασκήνωση. Δεν είχα καταλάβει τότε τον λόγο αυτής της απροσδόκητης πρότασης. Νόμιζα ότι η πρόταση έγινε λόγω της μεγάλης δραστηριότητάς μου από το 1972 στην Επιτροπή Νεολαίας, η οποία είχε, με τη βοήθεια του Θεού και των συνεργατών μου, αναδιοργανωθεί πνευματικά και διοικητικά, με αποτέλεσμα να διοργανώνονται πολύ επιτυχημένα συνέδρια και άλλα προγράμματα. Όμως υπήρχε άλλος, πιο σοβαρός λόγος.

Ο Θάνος Καρμπόνης στο «Μαργαριτάρι του Σουνίου» περιγράφει με πολύ λιτά λόγια

ξής και της ομαλής λειτουργίας της κατασκήνωσης. Αρκετοί ομαδάρχες -και όχι μόνο- είχαν αυτονομηθεί και ουσιαστικά λειτουργούσαν χωρίς έλεγχο. Οι νυχτερινές έξοδοι σε ταβέρνες, αφήνοντας τα παιδιά μόνα τους τα βράδια στις ομάδες, οι διαμαρτυρίες κατασκηνωτών κατόπιν υποκίνησης ομαδαρχών που έφταναν μέχρι την αποχή από το φαγητό, επειδή ο Θάνος Καρμπόνης είχε επιπλήξει κάποιον από την ομάδα τους, οι διαδηλώσεις με συνθήματα εναντίον των υπευθύνων της κατασκήνωσης με παρότρυνση ομαδαρχών, η αδικαιολόγητη ανοχή του κοινοτάρχη που είχε την ευθύνη της τήρησης του προγράμματος, μου έκαναν αλγεινή εντύπωση. Αυτή ήταν η ιδιαίτερη κατάσταση που ήθελε να ανατάξει ο Θ. Καρμπόνης και με κάλεσε.

Στη Γενική Συνέλευση των Εκκλησιών

της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών τον Οκτώβριο του 1980, κατά την συζήτηση για την διακονία της κατασκήνωσης, ανέφερα -ως όφειλα- τις διαπιστώσεις μου. Μέλη της Γ.Σ. επαλήθευσαν τα λεγόμενά μου με τις προσωπικές τους μαρτυρίες. Ανέφερα ότι με τέτοιες παιδαγωγικές συνθήκες τα παιδιά δεν ήταν ασφαλή από καμιά πλευρά και ότι εγώ προσωπικά δεν θα άφηνα ποτέ τα παιδιά μου μόνα στην κατασκήνωση. Ο Δημοσθένης Κατσάρκας πήρε τότε τον λόγο και πρότεινε να ορισθεί μια επιτροπή από εκπαιδευτικούς, η οποία θα επανέφερε την κατασκήνωση στη σωστή λειτουργία. Πολλοί εκπρόσωποι πρότειναν εμένα.

Η Γ.Σ. συμφώνησε και με τον όρο ότι κανείς δεν θα παρέμβαινε στο έργο της επιτροπής, το οποίο θα κρινόταν στην επόμενη Γ.Σ., κλήθηκαν ο Γιώργος Μπούσιος και εγώ να διαλέξουμε συνεργάτες. Έτσι και έγινε. Στον πρώτο συνεργάτη που επιλέξαμε ήταν φυσικά η Ράξα με την τεράστια εμπειρία της. Προς τιμήν του, ο Γιώργος Μπούσιος δέχθηκε να συνεργαστούμε μαζί της, μολονότι δεν συμφωνούσε με τις πρακτικές και μεθόδους της.

Πήγα στο σπίτι της για να μιλήσουμε γι' αυτό που μας είχε αναθέσει η Γ.Σ. Η Ράξα όμως είχε την άποψη ότι οι κατασκηνώσεις δεν διοικούνται από επιτροπές αλλά από αρχηγό. Την παρακάλεσα να μην απομακρυνθεί, αλλά στάθηκε αδύνατο να την μεταπείσω να δεχτεί την απόφαση της Γ.Σ. και να συμμετάσχει στο νέο σχήμα που θα αναλάμβανε την αναδιοργάνωση της κατασκήνωσης.

Έτσι, αποχώρησε από το νέο σχήμα διοίκησης της κατασκήνωσης πολύ στενοχωρημένη, όπως άλλωστε όλοι μας. Διατήρησε βέβαια για 15 χρόνια το μικρό ξύλινο σπιτάκι της και ερχόταν, όποτε ήθελε η ίδια και οι συγγενείς της, ανενόχλητα.

Ο Θάνος Καρμπόνης, όπως και άλλοι αδελφοί, έκανε πολλά χρόνια τεράστια προσπάθεια να την μεταπείσει να συμμετάσχει 'σαν μάνα της κατασκήνωσης', όπως έλεγε, αφήνοντας κατά μέρος τα διοικητικά, μάταια όμως. Έτσι, η Ράξα μετά από 38 χρόνια υπηρεσίας, στα οποία έλειψε μόνο δύο φορές από την κατασκήνωση, δεν διεύθυνε ποια το έργο που κατά κύριο λόγο αυτή δημιούργησε και υπηρέτησε. Το 1981 υπήρξε μια σημαντική καμπή στην ιστορία της κατασκήνωσης. Είναι άδικο όμως να λέγεται ότι η Ράξα ξεδιώχθη από την κατασκήνωση. Η Γ.Σ. απλώς ήθελε να βάλει δίπλα της μέλη της κοινότητάς μας ικανά να εμπεδώσουν την πειθαρχία και την τάξη,

καθώς η επιβολή τους θα είχε προεκτάσεις και αγαθές συνέπειες στο πνευματικό έργο που παρείχε η αξιόλογη αυτή διακονία των Εκκλησιών μας.

Μετά την αποχώρηση της Ράξας, ανοίγει μια καινούργια περίοδος αναδιοργάνωσης της κατασκήνωσης σύμφωνα με την απόφαση της Γ.Σ.

Σε επόμενο τεύχος θα δώσουμε ιστορικά στοιχεία της περιόδου 1981 -2023.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Στο «μαργαριτάρι του Σουνίου» ο Θάνος Καρμπόνης εξιστορεί με πολλές λεπτομέρειες την ιστορία της κατασκήνωσης η οποία είναι συνυφασμένη με την ιστορία των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών της οποίας εγώ δεν θα αναφέρω ή θα προσθέσω στοιχεία που δεν αναφέρονται στο βιβλίο του.

2. Τις πληροφορίες αυτές μας τις δίνει ο Μιχαήλ Κυριακάκης σε άρθρο του για τις κατασκηνώσεις στον ΑΣΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ και μάλιστα μετείχε σε αυτές σαν ομαδάρχης στο Πήλιο το 1926.

3. Το καταστατικό του ΕΧΟ βρίσκεται δακτυλογραφημένο με γραφομηχανή εκείνης της εποχής στο χώρο μνήμης στο Σούνιο.

4. Ο Γιάννης Δημόπουλος πρωτεργάτης της Ελευθέρας Ευαγγελικής εκκλησίας και ο πρώτος Λειτουργός της. Πολλές πληροφορίες για την προσωπικότητά του αναφέρει στο βιβλίο του «Οι ρίζες της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας» του Χατζιαργυρού.

5. Το 1944 ο Μιχαήλ Κυριακάκης αναφέρει ότι η κατασκήνωση έγινε στο Πολύδροσο.

6. Πρόκειται για τον χώρο που κατασκηनोंν σήμερα οι πρόσκοποι λίγο πριν από τις εγκαταστάσεις Ασημάκη κατά την διαδρομή Λαύριο – Σούνιο και όχι για τις σημερινές εγκαταστάσεις της κατασκήνωσης του Σουνίου.

7. Στον Κυριάκο Υφαντίδη οφείλετε η αγορά του χώρου στο Σούνιο καθώς και όλος ο τότε εξοπλισμός της κατασκήνωσης. Στην είσοδο της τραπεζαρίας υπάρχει αναμνηστική πλάκα προς τιμήν του.

8. Για τον Ιορδάνη Χάλκο γνωρίζουμε πολύ λίγα αλλά θα γίνει αναφορά ειδική αναφορά για την συμβολή του στην κατασκήνωση σε επόμενο τεύχος του Ε.Β. λόγω έλλειψης χώρου.

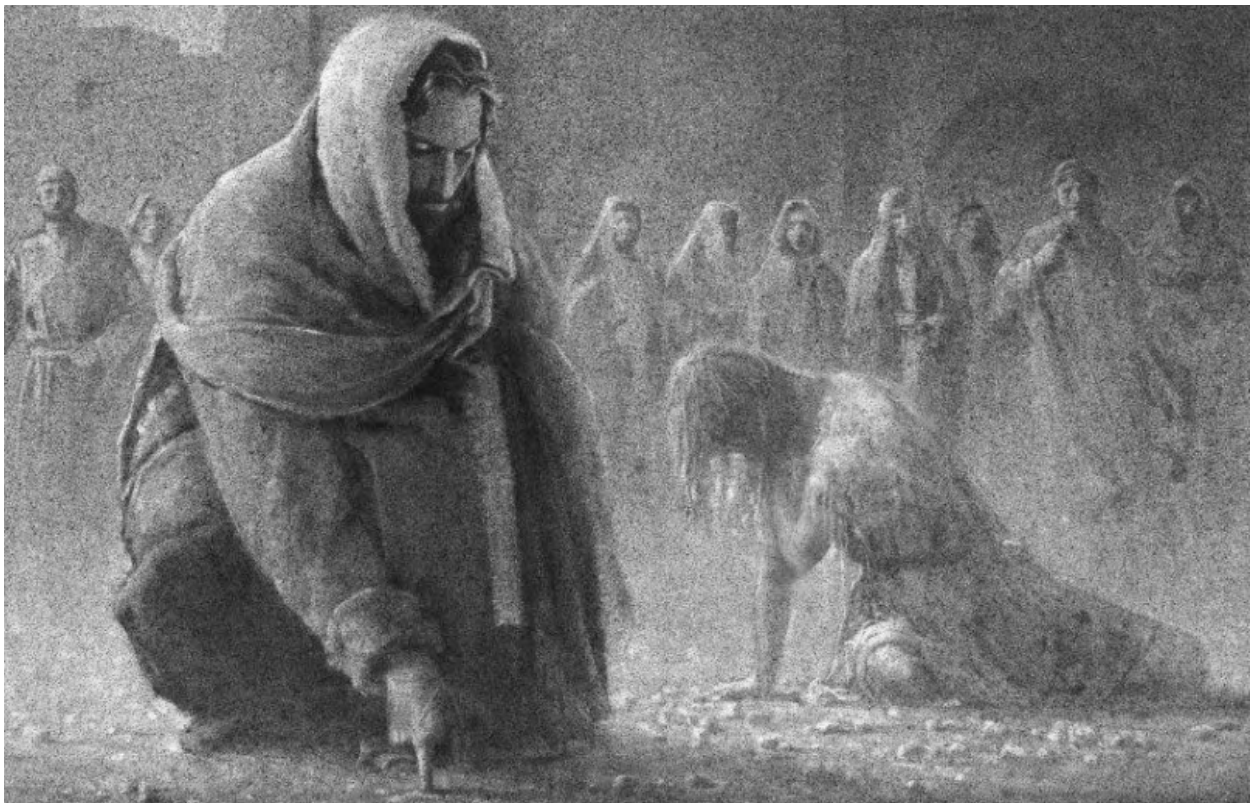
9. Για τον Χ. Γεωργιάδη και την συμβολή του θα προσπαθήσουμε να γράψουμε σε επόμενο τεύχος λόγω έλλειψης χώρου.

Περί κρίσεως

Δημήτριος Τοράκης, Εκκλησία Γαρίπας

Οι μελετητές του Λόγου του Θεού πρέπει να συμμορφώνουν την ζωή και την συμπεριφορά τους ανάλογα με τα γραφόμενα στην Βίβλο. Αυτό είναι άλλωστε και το ζητούμενο, εφόσον είναι και μια εντολή του Χριστού: «Αν με αγαπάτε, φυλάξτε τις εντολές μου» (Ιωάννης 14:15). Υπάρχουν όμως και κάποια εδάφια στο Λόγο του Θεού που φαίνονται σαν να αντικρούουν το ένα το άλλο, όπως τα δύο παρακάτω με τα οποία και θα ασχοληθού-

Μερικές φορές τα λόγια αυτά του Κυρίου μας παρερμηνεύονται από πολλούς, που λένε ότι απαγορεύεται κάθε είδους κρίση. Ό,τι κι αν έχει συμβεί, αποφαινόνται σεμνά: «Μην κρίνετε τους συνανθρώπους σας, για να μη σας κρίνει κι εσάς ο Θεός». Όμως ο Ιησούς δεν εννοούσε ότι πρέπει να είμαστε χριστιανοί χωρίς κρίση. Ποτέ δεν ήθελε εμείς οι πιστοί να εγκαταλείψουμε τη λειτουργία της κρίσης ή της διάκρισης. Η Καινή Διαθήκη είναι γεμάτη παραδείγματα θεμιτής κρίσης για κάποια κατάσταση, για τη συμπεριφορά ή τη διδασκαλία

με.

1) «Μη κρίνετε για να μη κριθείτε» (Ματθαίος 7:1-5)

«Μη κρίνετε για να μη κριθείτε, επειδή με όποια κρίση κρίνετε, θα κριθείτε, και με όποιο μέτρο μετράτε, θα αντιμετωρηθεί σε σας. Και γιατί βλέπεις το ξυλαράκι που είναι στο μάτι του αδελφού σου, ενώ το δοκάρι που είναι μέσα στο δικό σου μάτι δεν το παρατηρείς; Ή, πως θα πεις στον αδελφό σου: Άφησε να βγάλω το ξυλαράκι από το μάτι σου, ενώ το δοκάρι είναι μέσα στο δικό σου μάτι; Υποκριτή, βγάλε πρώτα το δοκάρι από το μάτι σου, και τότε θα δεις καθαρά για να βγάλεις το ξυλαράκι από το μάτι του αδελφού σου» (Ματθαίος 7:1-5).

2) «Μη κρίνετε κατ' ὄψιν ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε» (Ιωάννης 7:24)

άλλων. Επιπλέον, υπάρχουν διάφορες περιπτώσεις, όπου ο χριστιανός έχει εντολή από τον Θεό να αποφασίζει ή να διακρίνει ανάμεσα στο καλό και στο κακό ή ανάμεσα στο καλό και στο καλύτερο. Μερικές απ' αυτές τις περιπτώσεις είναι:

1. Όταν προκύπτουν αντιδικίες μεταξύ των πιστών, θα πρέπει αυτές να διευθετούνται μέσα στην εκκλησία από αδελφούς που μπορούν να αποφασίσουν για τη συγκεκριμένη περίπτωση (Α' Κορ. 6:1-8).

2. Η τοπική εκκλησία πρέπει να κρίνει σοβαρές αμαρτίες των μελών της και να προβαίνει στις κατάλληλες πειθαρχικές ενέργειες (Ματθ. 18:15-18, Α' Κορ. 5:9-13).

3. Οι πιστοί πρέπει να κρίνουν τη δογματική διδασκαλία των εκκλησιαστικών διδασκά-

λων και των κηρύκων με κριτήριο τον γραπτό Λόγο του Θεού (Ματθ. 7:15-20, Α΄ Κορ. 14:29, Α΄ Ιωάν. 4:1).

4. Σύμφωνα με την εντολή του απ. Παύλου, οι χριστιανοί είναι υποχρεωμένοι να διακρίνουν εάν οι άλλοι είναι πιστοί (Β΄ Κορ. 6:14-17).

5. Οι πρεσβύτεροι της εκκλησίας πρέπει να κρίνουν ποιοι συγκεντρώνουν τα απαραίτητα προσόντα για να γίνουν πρεσβύτεροι και διάκονοι (Α΄ Τιμ. 3:1-13).

6. Έχουμε υποχρέωση να διακρίνουμε ποιοι αδελφοί μας είναι απείθαρχοι, ασθενικοί στην πίστη, αδύναμοι στον χαρακτήρα κ.λ.π. (Α΄ Θεσ. 5:14).

7. Ανάλογα με την εν γένει συμπεριφορά τους, μπορούμε να διακρίνουμε ποιοι είναι πιστοί και ποιοι όχι.

Στον Ματθαίο 7: 6, αποδεικνύεται ότι ο Χριστός δεν σκόπευε ν' απαγορεύσει όλα τα είδη κριτικής. Έκανε προσεκτικούς τους μαθητές του να μη δίνουν τα άγια πράγματα στους σκύλους ούτε να πετάνε τα μαργαριτάρια στους χοίρους. Κατά τον Μωσαϊκό Νόμο, τα σκυλιά και οι χοίροι ήταν ακάθαρτα ζώα και εδώ οι ίδιοι όροι χρησιμοποιούνται για τους ασεβείς. Όταν συναντάμε κακοπροαίρετους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν τις άγιες αλήθειες με απόλυτη περιφρόνηση και ανταποκρίνονται στο κήρυγμά μας για το θέλημα του Θεού με βρισιές και αγριότητα, δεν είμαστε υποχρεωμένοι να συνεχίσουμε να συμεριζόμαστε μαζί τους το ευαγγέλιο. Πιέζοντας τα πράγματα, μόνο μεγαλύτερη κατάκριση θα φέρουμε στους υβριστές.

Δεν χρειάζεται, βέβαια, να πούμε ότι απαιτείται πνευματική διορατικότητα για να ξεχωρίσουμε αυτούς τους ανθρώπους. Ίσως γι' αυτό τα επόμενα εδάφια ασχολούνται με το θέμα της προσευχής, με την οποία μπορούμε να ζητήσουμε τη σοφία του Θεού.

Ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός μίλησε επίσης για έναν άνθρωπο που προσπαθούσε να βγάλει το ξυλαράκι που μπήκε στο μάτι του αδελφού του, την ίδια ώρα που αυτός δεν έβλεπε, καθώς ένα πολύ μεγαλύτερο κάλυπτε το δικό του μάτι! Ονομάζει λοιπόν αυτόν τον άνθρωπο υποκριτή και τον παροτρύνει να βγάλει πρώτα το δοκάρι από το μάτι του, ώστε να δει να βγάλει το ξυλαράκι από το μάτι του αδελφού του (Ματθαίος 7:2-5).

Πράγματι, είναι ιδιον της ξεπεσμένης φύσης του ανθρώπου να κρίνει τους γύρω του σε κάθε ευκαιρία και για οποιοδήποτε "αμάρτημά" τους, αλλά για αυτοκριτική ούτε λόγος. Αυτό έχει σαν συνέπεια ο άνθρωπος να αυτοδικαιώνεται, αφού μόνον οι άλλοι κάνουν λάθη, ενώ ο ίδιος ποτέ. Είναι αλήθεια όμως αυτό; Σίγουρα όχι. Σε αυτό το καθεστώς της α-

μαρτίας ο καθένας μας μπορεί εύκολα να διακρίνει τα "λάθη" των άλλων, όμως αυτό που έχει σημασία είναι να διορθώνουμε πρώτα τις δικές μας ατέλειες και με καθαρά κίνητρα να προσπαθούμε να δείξουμε και στον πλησίον μας τα δικά του λάθη.

Τι σημαίνει όμως καθαρά κίνητρα; Όταν ο πατέρας συμβουλεύει ή διορθώνει τον γιό του, δεν το κάνει για να τον κατακρίνει, αλλά από αγνό ενδιαφέρον να τον κάνει καλύτερο άνθρωπο. Στην κοινωνία μας όμως ένα τέτοιο άδολο ενδιαφέρον δεν παρατηρείται για τους συνανθρώπους μας, αλλά τάση κακεντρεχούς κριτικής, απόδοσης ευθυνών και εμπαθούς κατηγορίας.

Αυτό ακριβώς το πνεύμα της κριτικής είναι που καυτηριάζει ο Κύριός μας. Αυτήν την συμπεριφορά καταδικάζει, όταν ονομάζει υποκριτές τους ανθρώπους και τους συμβουλεύει να μη κρίνουν τους άλλους, για να μη κριθούν και οι ίδιοι. Συμπληρώνει μάλιστα ότι **με όποιο μέτρο μετράτε θα αντιμετωγηθεί και σε σας**, πράγμα που σημαίνει πως, αν με κακία και τάση κακόβουλης κριτικής αντιμετωπίζεις τον πλησίον σου και αυτός θα σου συμπεριφερθεί με ανάλογο τρόπο. Ο Χριστός στηλίτευσε την τάση μας να παρατηρούμε ένα μικρό λάθος στον άλλο, την ίδια στιγμή που εμείς παραβλέπουμε το ίδιο λάθος στον εαυτό μας. Σκόπιμα παρουσίασε με ακραίο τρόπο αυτή την κατάσταση. Αντιθέτως παροτρύνει τους δικούς του να βρίσκουν «όλα τα αληθινά, σεμνά, καθαρά, ευσεβή, αξιέπαινα σημεία των συνανθρώπων τους, και αυτά να αναδεικνύουν με τον λόγο τους» (Φιλιπησίους 4:8). Φανταστείτε πόσο διαφορετικός θα ήταν ο κόσμος γύρω μας, αν συμπεριφερόταν με αυτό τον τρόπο ο ένας προς τον άλλο. Επίσης είναι σημαντικό να είσαι ευθύς και σωστός πρώτα εσύ, για να δικαιούσαι να σε εμπιστευτούν και οι γύρω σου, γιατί έναν άδικο και φαύλο άνθρωπο κανείς δεν τον εμπιστεύεται.

2) «Μη κρίνετε κατ' ὄψιν ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε» (Ιωάν. 7:24)

Σχετικά με το δεύτερο εδάφιο της μελέτης μας («κρίνατε την δικαίαν κρίσιν»), σύμφωνα πάντα με την Αγία Γραφή, αυτό το ανέφερε ο Ιησούς στους Ιουδαίους που Τον κατέκριναν επειδή θεράπευσε το Σάββατο έναν άνθρωπο που έπασχε για 38 ολόκληρα χρόνια από μια ανίατη ασθένεια και περίμενε να μπει στην κολυμπήθρα του Σιλωάμ για να θεραπευτεί, χωρίς όμως να υπάρχει κάποιος να τον βοηθήσει.

Σχολίαζαν λοιπόν το γεγονός κάποιου Ιουδαίου, δίνοντας έμφαση στο ότι τον θεράπευσε κατά το Σάββατο και όχι στο ίδιο το θαύμα της θεραπείας αυτού του ανήμπορου ανθρώπου.

Εδώ ο Κύριος εφιστά την προσοχή σε δύο πράγματα: α) ό,τι έχω κάνει, εσείς όλοι το κάνετε και για πράγμα πολύ μικρότερης αξίας, β) «ο άνθρωπος δεν έγινε για το Σάββατο, αλλά το Σάββατο για τον άνθρωπο» (Μαρκ. 2:27). Στο Ιωάννης 7:22, ο Νόμος του Μωυσή πρόσταζε πως όλα τα αγόρια έπρεπε να περιτμηθούν οκτώ μέρες μετά τη γέννησή τους, ακόμα και στην περίπτωση που η όγδοη μέρα έπεφτε Σάββατο. Οι Ιουδαίοι δεν θεωρούσαν λάθος να κάνουν την περιτομή ακόμη και τότε. Θεωρούσαν πως ήταν κάτι το αναγκαίο και κάτι που ο Κύριος επέτρεπε. Εφόσον λοιπόν έκαναν περιτομή στα βρέφη ακόμα και το Σάββατο για να είναι υπάκουοι στο νόμο του Μωυσή, γιατί ήταν λάθος που ο Κύριος θεράπευσε ολόκληρο άνθρωπο το Σάββατο; Αν ο Νόμος επέτρεπε να

Γι' αυτό και ο Χριστός τους καλεί να κρίνουν με δίκαιη κρίση και όχι τυπικά εξωτερικά. Η δίκαιη κρίση είναι προνόμιο αλλά και υποχρέωση της εκκλησίας του Χριστού.

Διαβάζουμε στην Α' Κορινθίους 5:12 «επειδή, τι με μέλει να κρίνω και τους έξω; Δεν κρίνετε εσείς τους μέσα;». Θυμίζω πως εδώ ο Παύλος αναφέρεται στο επεισόδιο του πόρνου της Κορίνθου, που ήταν μέλος της τοπικής εκκλησίας και οι αδελφοί ανέχονταν να συμμετέχει κανονικά στις δραστηριότητες της εκκλησίας, διατηρώντας παράλληλα και την αμαρτία του, να έχει δηλαδή σχέση με τη γυναίκα του πατέρα του. Στο εδάφιο 13 τους προτρέπει: «Εξάρσατε αυτόν εκ μέσου υμών». Να τον εκδιώξουν δηλαδή από την εκκλησία, γιατί ο Χριστός δεν ανέχεται αμαρτία στο δικό του σώμα,

γίνουν Σάββατο τα έργα που ήταν αναγκαία, γιατί να μην επιτρέπει και έργα ελέους; (Ιωάννης 7:23).

Πόσο επιφανειακά αλήθεια έκριναν τα γεγονότα! Και με πόση αδικία φέρθηκαν απέναντι στον Χριστό αλλά και στον άρρωστο συνάνθρωπό τους, αφήνοντας υπόνοια ότι ήταν προτιμότερο να παραμείνει άρρωστος, παρά να θεραπευθεί την ημέρα του Σαββάτου! Πόση υποκρισία στη σκέψη τους!

"Οψις" είναι η εξωτερική, η καθαρά τυπική πλευρά των πραγμάτων.

"Δικαία" είναι αυτή που ζυγίζει τις πράξεις σύμφωνα με το αληθινό πνεύμα του Νόμου.

την εκκλησία Του .

Αλλά αντίστοιχα παραδείγματα έχουμε και στην Παλαιά Διαθήκη, όπου οι Ισραηλίτες, όταν κατοίκησαν στην Σιττείμ, πήραν για γυναίκες τους Μωαβίτισσες και λάτρευσαν και θυσίασαν στον τοπικό θεό τους τον Βέελ Φεγώρ, προκαλώντας έτσι την οργή του Θεού που αποφάσισε να τους θανατώσει.

Ο Φινεές, ο υιός του ιερέα Ελεάζαρ, υιού του αρχιερέως Ααρών, μόλις είδε τον αδιάντροπο εκείνον Ισραηλίτη, άναψε από ιερή αγανάκτηση και σηκώθηκε και αφού πήρε στα χέρια του ένα δόρυ, ακολούθησε εκείνον τον Ισραηλίτη στο εσωτερικό της σκηνής (τον κοιτώνα) και τρύπησε αμφοτέρους με το δόρυ, και

τον άνδρα τον Ισραηλίτη και την Μαδιανίτισσα γυναίκα διά της κοιλίας αυτής.

Και αμέσως σταμάτησε το θανατικό μεταξύ των Ισραηλιτών. Με αυτή του την πράξη λοιπόν έπαυσε ο θυμός του Κυρίου και επαινέθηκε από τον Θεό, ο οποίος δεν εξόντωσε τον λαό Ισραήλ, όπως είχε αποφασίσει να κάνει (Αριθμοί 25:1-9).

Το συμπέρασμα που βγαίνει από αυτά τα δύο περιστατικά είναι πως για να παραμείνει αγνή η εκκλησία του Χριστού, ο Κύριος της έδωσε το δικαίωμα να κρίνει την αμαρτία με δικαιοσύνη.

Δεν πρόκειται για κάποια μορφή ‘αστυνόμευσης’, αλλά για την εκτέλεση της εντολής του Θεού στην εκκλησία Του.

Θα μπορούσε βέβαια να αναρωτηθεί κά-

σία δεν τολμούσαν πολλοί να προσκολληθούν εξαιτίας της αγιότητάς της. Ο ίδιος ο Απόστολος Παύλος ενημερώνει τον Τιμόθεο για τον Υμέναιο και τον Αλέξανδρο, οι οποίοι είχαν ξεπέσει πνευματικά, είχαν ναυαγήσει στην πίστη (Α' Τιμόθεον 1:18-20). Και στην Α' Κορινθίους 5:11-12 τους προτρέπει να μην συναναστρέφονται κάποιον, ακόμα και αν ονομάζεται αδελφός, αν είναι πόρνος ή κακόλογος ή μέθυσος ή άρπαγας. Με αυτούς ούτε να συντρώγετε.

Συμπερασματικά, η εκκλησία του Χριστού, και περισσότερο το πρεσβυτέριο που είναι υπεύθυνο για την ομαλή πνευματική της πορεία, δεν είναι ένα άβουλο σώμα, αλλά ένα όργανο που παίρνει αποφάσεις, για να προστατέψει τους πιστούς και για να παρα-

ποιος: Πού είναι η επιείκεια του Θεού; Πώς δεν δείχνει έλεος ο πολυεύσπλαχνος Θεός αλλά επιβραβεύει αυτήν τη βίαιη συμπεριφορά; Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να μας διαφεύγει πως «η βάση του θρόνου του Θεού είναι η δικαιοσύνη και η κρίση» (Ψαλμός 89:14) και πως επίσης μισεί θανάσιμα την αμαρτία. Έτσι δεν ανέχεται ο λαός Του, να δουλεύει την αμαρτία ή να λατρεύει ξένους θεούς.

Η εκκλησία δεν μπορεί να ανέχεται στους κόλπους της τέτοιες νοσηρές καταστάσεις. Πρέπει να τις κρίνει, να παίρνει δυναμικές αποφάσεις, ακόμα και αν στα μάτια των πολλών φαντάζουν σκληρές.

Ας μην ξεχνάμε πως στην πρώτη εκκλη-

δώσει ανόθευτες τις αλήθειες του ευαγγελίου και στις επόμενες γενιές.

Στον Ψαλμό 106:3 αναφέρεται: «Μακάριοι οι φυλάττοντες κρίσιν». Επιπλέον στο Παροιμίες 13:23 επισημαίνεται ότι «τινές δια έλλειψιν κρίσεως αφανίζονται».

Ας προσέξουμε αυτά τα σημαντικά εδάφια από το Λόγο του Θεού, έτσι ώστε να μην κρίνουμε τους συνανθρώπους μας, αλλά να διακρίνουμε ποιο είναι το καλό, το αγαθό και το ωφέλιμο για τους εαυτούς μας αλλά και για τους γύρω μας, και ας θυμόμαστε ότι «πάσα δόσις αγαθή και παν δώρημα τέλειον άνωθεν εστί καταβαίνον από του Πατρός των φώτων» (Ιάκωβος 1:17).

«Εΐδομεν ... Ἀστέρα ἐν τῇ ανατολῇ»

(17 απόψεις για το αστέρι της Βηθλεέμ)

Αντώνης Περιάλης

Η φράση αναφέρεται στο κατά Ματθαίον¹ Ευαγγέλιο, που γράφτηκε το 55-60 μ.Χ. κατά μία άποψη.

Από τότε μέχρι σήμερα μελετητές όλων

Carlo MARATTI, *Η Αγία Νύχτα*, έτος 1650.
Ελαιογραφία 99 x 75 cm, Gemäldegalerie, Δρέστη

των απόψεων αλλά και προθέσεων σε σχέση με την Βίβλο ερευνούν και σχολιάζουν τον περίφημο «αστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ» ή «τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεέμ», το οποίο αναφέρεται στην Βίβλο μόνο στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο. Βέβαια αναφέρεται και στα απόκρυφα ευαγγέλια, όπως στο Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου, στο Ευαγγέλιο του ψευδο-Ματθαίου, στο Αραβικό Ευαγγέλιο, καθώς και στο απόκρυφο συριακό χειρόγραφο. Η διεθνής βιβλιογραφία είναι γεμάτη με μελέτες και αναφορές όλων των απόψεων και θέσεων. Άλλοι ισχυρίζονται ότι πρόκειται περί μύθου, άλλοι περί ενός φυσικού φαινομένου δίνοντας συγκεκριμένες φυσικές ερμηνείες, άλλοι περί ενός υπερβατικού φαινομένου που ανήκει στον κόσμο του 'υπερφυσικού', άλλοι περί ενός φαινομένου που ακόμα δεν γνωρίζουμε την ερμηνεία του,

άλλοι περί ενός αγγέλου και άλλοι περί ενός διαβολικού φαινομένου.

Η έρευνα συνεχίζεται και δεν φαίνεται να καταλήγει, μια που καμιά από τις διατυπωμένες θεωρίες² περί του αστέρος μέχρι σήμερα δεν είναι εντελώς συμβατή με την ευαγγελική αφήγηση. Είναι απλώς θεωρίες, που καλύπτουν ένα μέρος της περιγραφής του Ματθαίου, άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο.

Κάθε μία από αυτές αποτελεί και μία ογκώδη μελέτη. Αναπτύσσουμε εντελώς περιληπτικά τις διατυπωμένες θεωρίες³:

A. Διπλή σύνοδος⁴ πλανητών Αφροδίτης και Δία

Δύο σύνοδοι των πλανητών Αφροδίτης και Δία του 3 π.Χ. και 2 π.Χ. αντίστοιχα στον αστερισμό του Λέοντα, κοντά στον Βασιλίσκο, υποστηρίζεται ότι πιθανώς να σχετίζονται με το άστρο της Βηθλεέμ. Η άποψη αυτή υποστηρίζεται από πολλούς, όμως διατυπώνεται η αντίρρηση ότι η σύνοδος έλαβε χώρα μετά τον θάνατο του Ηρώδη, κάτι που δεν είναι συμβατό με την ευαγγελική αφήγηση.

B. Τριπλή σύνοδος Δία και Κρόνου⁵

Ο Γιοχάνες Κέπλερ (1571-1630) πίστευε ότι η τριπλή σύνοδος Δία-Κρόνου του 7 π.Χ. ή 747 A.U.C., που προβαλλόταν στον αστερισμό των Ιχθύων, ήταν το άστρο της Βηθλεέμ, όπου στα όρια των αστερισμών Κριού και Ιχθύων προστέθηκε και ο Άρης το 6 π.Χ.

Η επικρατούσα εκδοχή πάντως, δηλαδή αυτή με τις περισσότερες αναφορές, είναι αυτή που καταγράφεται από τη δεκαετία του 1970 στην Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου, σύμφωνα με την οποία πρόκειται για αστρικό φαινόμενο που συνέβη τη χρονική περίοδο από το 11 π.Χ. έως το 1 μ.Χ. Οι περισσότερες μελέτες εστιάζουν στη σύνοδο των πλανητών Δία και Κρόνου του έτους 7 π.Χ.

Γ. Διάττοντες αστέρες - Μετέωρα ή μετεωρίτες

Διάττοντες: Ουράνια σώματα ασημαντης μάζας που εξαχνίζονται στην ανώτερη ατμόσφαιρα και καίγονται σε βραχύ χρονικό διάστημα 2-3 δευτερολέπτων.

Βολίδες: Μετέωρα μεγαλύτερων διαστάσεων. Υπολογίζεται ότι ανά έτος εισέρχονται στην ατμόσφαιρα της Γης γύρω στα 4×10^9 μετέωρα συνολικής μάζας 25.000 τόνων περίπου.

Βροχές διαπτόντων: Εντυπωσιακό φαινόμενο βραχείας διάρκειας.

Giuseppe PERONI, Η Προσκύνηση των Μάγων, έτος 1734, Ελαιογραφία 176 x 131 cm, Ιδιωτική συλλογή

Είναι απίθανο να είδαν οι Μάγοι διάττοντες ή βολίδες, αφού αυτοί έχουν στιγμιαία λάμψη. Υπάρχουν αντιρρήσεις από πολλούς μελετητές, διότι, αν ήταν αυτό το αστέρι, θα είχε καταγραφεί. Επίσης, έχουν στιγμιαία λάμψη και αποτελούν παροδικά αστρικά γεγονότα. Επιπλέον, δεν είναι τόσο σπάνια φαινόμενα,

ώστε να προκαλέσουν την εντύπωση των Μάγων. Τέλος, η Βιβλική αφήγηση μιλά για έναν αστέρα.

Ε. Κομήτες

Είναι ίσως από τα πιο εντυπωσιακά σώματα που εμφανίζονται στον ουρανό, καθώς σε πολλές περιπτώσεις είναι όχι μόνο ιδιαίτερα

λαμπροί, αλλά και καταλαμβάνουν μια μεγάλη επιφάνεια στον νυχτερινό ουρανό. Η μεγάλη πλειοψηφία των κομητών (84%) επισκέπτονται το Ηλιακό μας Σύστημα με περίοδο μερικές χιλιάδες χρόνια, ωστόσο το υπόλοιπο 16% είναι οι λεγόμενοι βραχυπερίοδοι κομήτες, οι οποίοι έχουν περίοδο περιφοράς μεταξύ 2 και 2.000 ετών. Ο πιο γνωστός είναι ο κομήτης του Χάλλεϋ, ο οποίος μας επισκέπτεται κάθε 76 χρόνια.

Η άποψη ότι ο κομήτης του Χάλλεϋ ήταν το άστρο της Βηθλεέμ δεν φαίνεται να ευσταθεί για πολλούς λόγους. Κυρίως όμως γιατί εμφανίστηκε στα μέσα Οκτωβρίου του 12 π.Χ. και κατά συνέπεια είναι έξω από το πλαίσιο ημερομηνιών της γέννησης του Ιησού Χριστού. Επιπλέον στοιχείο απόρριψης αυτής της εκδοχής είναι το γεγονός ότι οι κομήτες στην αρχαιότητα θεωρούνταν ως προάγγελοι κακών και δεινών και ουδέποτε ευχάριστων γεγονότων, όπως η γέννηση ενός βασιλιά. **Επίσης**, οι αρχαίοι αστρονόμοι τους παρατηρούσαν ενδελεχώς, ώστε, εάν επρόκειτο για συγκεκριμένο κομήτη, δεν θα μπορούσε να περάσει απαρατήρητος. Αλλά και η όψη του κομήτη από τη Γη δεν ταιριάζει με την περιγραφή του Ευαγγελιστή Ματθαίου.

ΣΤ. Απλανείς αστέρες⁶

Υπάρχουν αντιρρήσεις ότι μπορεί κάποιος από αυτούς να είναι το εξεταζόμενο άστρο, διότι αν και μπορεί να είναι πολύ μεγαλύτεροι από τον Ήλιο, λόγω της τεράστιας απόστασης τους από τη Γη φαίνονται ως αμυδρές πηγές φωτός στο νυχτερινό στερέωμα. Άρα δεν θα έκαναν εντύπωση στους Μάγους.

Ζ. Δημιουργία καινούργιου άστρου

Οι αστέρες γεννιούνται σε νεφελώματα, όταν μία περιοχή καταρρεύσει από το βάρος της υπό την επίδραση της βαρύτητας. Όταν το νεφέλωμα είναι αρκετά πυκνό, αρχίζουν οι πυρηνικές αντιδράσεις, καθώς το υδρογόνο μετατρέπεται σε ήλιο μέσω της πυρηνικής σύντηξης. Όσο το άστρο εκτελεί αυτή την διαδικασία, βρίσκεται στην κύρια ακολουθία. Η εσωτερική πίεση αποτρέπει το άστρο από την κατάρρευση. Όταν τελειώσει αυτή η φάση, αστέρες με μάζα τουλάχιστον 0,4 φορές μικρότερη της ηλιακής μετατρέπονται σε ερυθρούς γίγαντες και συντήκουν βαρύτερα στοιχεία. Στη συνέχεια, αστέρες σαν τον Ήλιο απομακρύνουν την ατμόσφαιρά τους και μετατρέπονται σε λευκούς νάνους. Αστέρια δέκα ή περισσότερες φορές μεγαλύτερα από τον Ήλιο συντήκουν όλο και βαρύτερα στοιχεία, μέχρι να σχηματιστεί σίδηρος. Τότε εκρήγνυται ως υπερκαινοφανείς αστέρες και αυτό που μένει είναι απίστευτα συμπυκνωμένο. Αυτά τα αντικείμενα είναι οι αστέρες νετρονίων και οι μαύρες τρύπες.

Υπάρχουν αντιρρήσεις ότι το άστρο

της Βηθλεέμ προήλθε από αστρική γένεση, διότι ένα άστρο που γεννάται δεν είναι εν γένει άμεσα ορατό, αντίθετα με τον αστρικό του θάνατο, που πολλές φορές είναι φαντασμαγορικός.

Η. Καινοφανείς ή υπερκαινοφανείς αστέρες

Είναι ένα καταστροφικό γεγονός. Ένα αμυδρό άστρο εκρήγνυται απότομα πολλαπλασιάζοντας την φωτεινότητά του. Στο αντίστοιχο χρονικό πλαίσιο πιστεύουν κάποιοι ότι ταιριάζει η έκρηξη του καινοφανούς του Αιγόκερω του 5 π.Χ. και του 4 π.Χ. στον αστερισμό του Αετού δίπλα στον Αλτάιρ. Ο Βρετανός αστρονόμος Ντέιβιντ Κλαρκ και δύο συνεργάτες του σε δημοσίευσή τους στην επιθεώρηση 'Quarterly Journal of the Royal Astronomical Society' έχουν υποστηρίξει ότι την άνοιξη του 5 π.Χ. είχε συμβεί μια έκρηξη σουπερνόβα στον αστερισμό του Αιγόκερω.

Η εκτίμησή τους βασίστηκε σε μια αναφορά που υπάρχει στα Χρονικά της Σινίκης (χρονικά της κινεζικής αστρονομίας) περί ενός καινοφανούς αστέρα στον ζωδιακό αστερισμό του Αιγόκερω. Καταγράφηκε από Κινέζους αστρολόγους το 5 π.Χ. και ήταν ορατός συνεχώς επί 70 ημέρες, στις 23 εκ των οποίων και κατά την διάρκεια της ημέρας.

Το αδύνατο σημείο αυτής της υπόθεσης είναι ότι η λάμψη του καινοφανούς θα ήταν εύκολα αντιληπτή από όλους και όχι μόνο από τους Μάγους.

Υπερκαινοφανής αστέρας

Επίσης, υπάρχει και η περίπτωση του υπερκαινοφανούς αστέρα (σουπερνόβα), ενός αστέρα που στη διαδικασία της αυτοκαταστροφής του εκρήγνυται και (ανάμεσα στα άλλα) εκπέμπει τεράστιες ποσότητες φωτός. Μάλιστα υποστηρίζεται ότι συμβαίνουν επαναλαμβανόμενες εκρήξεις ενός καινοφανούς.

Και σε αυτή την θεωρία διατυπώνονται αντιρρήσεις, διότι, αν και μια τέτοια κοσμική καταστροφή είναι πολύ θεαματική και θα μπορούσε να ταιριάζει με φως στον ουρανό της Βηθλεέμ, τα υπολείμματα του υπερκαινοφανούς παραμένουν στον χώρο της έκρηξης σαν νεφέλωμα για εκατοντάδες χρόνια. Δεν υπάρχει όμως κανένα τέτοιο καταγεγραμμένο γεγονός. Επίσης, το φως τους φτάνει στη Γη χιλιάδες χρόνια μετά την έκρηξή τους. Άρα δεν θα μπορούσαμε να μιλάμε για ένα 'ιερό' άστρο, το οποίο στην πραγματικότητα δεν υπήρχε όταν ήλθε ο Μεσσίας.

Θ. Ζωδιακό φως

Πρόκειται για το διάχυτο λευκό συνήθως φως που παρατηρείται στον δυτικό ορίζοντα μετά το λυκόφως και στον αντίστοιχο ανατολικό πριν από το λυκαυγές (τον Φεβρουάριο και τον Οκτώβριο στην Ελλάδα αντίστοιχα). Ο Κ.

CORREGGIO, Η Μητέρα και το βρέφος μαζί με τον Άγιο Ιερώνυμο και την Μαρία Μαγδαληνή, 1525-28, Ελαιογραφία, 235 x 141 cm, Galleria Nazionale, Πάρμα

Ferrari d' Occhiero (1978) υποστηρίζει την εμφάνιση του ζωδιακού φωτός με την σύνοδο των πλανητών Δία - Κρόνου. Η υπόθεση αυτή έχει πολλά αδύνατα σημεία, διότι αρκεί μόνο το τρεμάμενο φως της Σελήνης για να εξαφανίσει το περιορισμένης λαμπρότητας ζωδιακό φως.

I. Πλανήτες αστέρες

Υποστηρίζουν ότι η φαντασμαγορική Αφροδίτη ή ο άγνωστος τότε πλανήτης Ουρανός ($m=6$), που αναγνωρίστηκε από τον W. Herschel το 1781, ήταν κατά τον Γ. Μπάνο (1981) το άστρο της Βηθλεέμ.

Έχουν διατυπωθεί θεωρίες για τον Δία και την Αφροδίτη που σε ορισμένες φάσεις τους λάμπουν ιδιαίτερα. Είναι απίθανο όμως οι

Μάγοι να μην μπορούσαν να διακρίνουν αυτούς τους πλανήτες. Το άστρο της Βηθλεέμ θα πρέπει να σχετίζεται με κάτι νέο, φωτεινό, σπάνιο αστρονομικά ή άγνωστο ως τότε φαινόμενο στους ανατολίτες σοφούς.

ΙΑ. Πολλαπλή ή μεγάλη σύνοδος πλανητών

Ο Κ. Χασάπης (1970) προτείνει την μεγάλη σύνοδο των 7 τότε γνωστών πλανητών (Γη, Ερμής, Αφροδίτη, Άρης, Κρόνος, Σελήνη, Ήλιος) που έγινε τον Απρίλιο του 6 π.Χ. στους ζωδιακούς αστερισμούς των Ιχθύων και του Κριού και διήρκεσε 3-6 έτη.

ΙΒ. Άγγελος

Τα απόκρυφα ευαγγέλια (αραβικό και συριακό χειρόγραφο) καταγράφουν ότι ήταν άγγελος υπό μορφή αστέρος που καθοδηγούσε τους Μάγους.

ΙΓ. Διαβολικό φαινόμενο

Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά αποδέχονται την ύπαρξη του άστρου, αλλά το θεωρούν ως μια διαβολική επινόηση, για τον λόγο ότι το άστρο οδήγησε τους Μάγους όχι στην Βηθλεέμ αρχικά, αλλά στην Ιερουσαλήμ και στον βασιλιά Ηρώδη, που ήθελε να εξοντώσει τον Ιησού. Θεωρούν, λοιπόν, ότι το άστρο «...πρέπει να αποτελούσε επινόηση του Διαβόλου...», ώστε να προδοθεί η γέννηση του Ιησού Χριστού στους εχθρούς του.

Δεν νομίζω ότι αξίζει τον κόπο να σχολιαστεί μια τέτοια άποψη.

ΙΔ. Μύθος

Άλλοι θεωρούν ότι πρόκειται για έναν καλοστημένο μύθο χωρίς καμία ιστορική ή αστρονομική σημασία, ενώ επικαλούνται το γεγονός ότι δεν υπάρχει καμία άλλη ιστορική ή αστρονομική πηγή που να καταγράφει το φαινόμενο, πλην του Ευαγγελιστή Ματθαίου. Δεν υπάρχει επίσης καμία αναφορά για παρατήρηση από τον κόσμο ενός τέτοιου γεγονότος, αφού εάν επρόκειτο για ένα λαμπερό άστρο, ο οποιοσδήποτε θα μπορούσε να το δει.

Για μας που πιστεύουμε ότι η Αγία Γραφή είναι ένα αληθινό βιβλίο, θεωρούμε ότι το άστρο της Βηθλεέμ είναι ένα ιστορικό γεγονός, ασχέτως που, όπως και σε πολλά άλλα γεγονότα, δεν μπορούμε να δώσουμε μια εντελώς πειστική εξήγηση για το τι ακριβώς ήταν.

ΙΕ. ΑΤΙΑ⁷

Υπάρχει και η άποψη ότι επρόκειτο για ΑΤΙΑ και συγκεκριμένα για ιπτάμενο δίσκο. Αυτή η εκδοχή βεβαίως θα εξηγούσε και την περίεργη μετακίνηση του 'άστρου' στον ουρανό. Θα σήμαινε όμως την παραδοχή ύπαρξης εξωγήινων επισκεπτών που θέλησαν να δείξουν την γέννηση του Χριστού, κάτι που ανήκει βέβαια στην σφαίρα της φαντασίας.

ΙΣΤ. Η θεωρία των σφαιρικών κεραυνών

Οι Στράτος Θεοδοσίου και Μάνος Δανέζης⁸ θεωρούν τελικά, εάν απαλείψουμε την εκδοχή της υπερβατικότητας του φαινομένου, πως **ίσως πρόκειται για μια συμπτωματική αλληλουχία σφαιρικών κεραυνών.**

Οι σφαιρικοί κεραυνοί δημιουργούνται από συμπυκνώσεις πλάσματος στην ατμόσφαιρα. Τις περισσότερες φορές έχουν σχήμα ωοειδές ή σφαιρικό και χρώμα σκούρο κόκκινο. Δημιουργούν, όταν κινούνται, έναν έντονο συριστικό ήχο, ενώ έχουν τη δυνατότητα είτε να παραμένουν ακίνητοι είτε να κινούνται με μεγάλη ταχύτητα, αλλάζοντας απότομα την κατεύθυνση της κίνησής τους. Το φαινόμενο μπορεί να συσχετισθεί και να συγκριθεί με τα αντίστοιχα φαινόμενα που προκαλούνται από αντιδράσεις ατμοσφαιρικών μορίων με μόρια ή άτομα αντιύλης, τα οποία πιθανόν να εισδύουν στη γήινη ατμόσφαιρα με τη μορφή μετεώρων.

Οι ίδιοι οι συγγραφείς χαρακτηρίζουν αυτή την θέση ακραία, όμως την παρουσιάζουν σαν πρόταση μεταξύ των υπολοίπων που έχουν διατυπωθεί ανά τους αιώνες.

ΙΖ. Υπερβατικό φαινόμενο χωρίς καμιά φυσική ερμηνεία

Το φαινόμενο που περιγράφει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος παρουσιάζεται σε αυτή την περίπτωση χωρίς καμία προσπάθεια φυσικής ερμηνείας και το άστρο της Βηθλεέμ σε καμιά περίπτωση δεν παρουσιάζεται σαν αστρονομικό φαινόμενο. Την άποψη αυτή έχουν οι πατέρες της Εκκλησίας αλλά όχι όλοι.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος υποστηρίζει ότι δεν ήταν καν άστρο αλλά μια αόρατη δύναμη που πήρε αυτή την μορφή.

Συμπεράσματα:

Παρουσιάσαμε όσες απόψεις βρήκαμε για το άστρο της Βηθλεέμ. Καμία όμως άποψη, ιδιαίτερα αυτές που θεωρούν το άστρο φυσικό φαινόμενο, δεν έχει τέτοιες τεκμηριώσεις, ώστε να γίνει αποδεκτή η ισχύς της.

Ένα ερώτημα που προκύπτει από την παρουσίαση όλων των θεωριών, φυσικών ή υπερβατικών, που προσπαθούν να ερμηνεύσουν αυτό το γεγονός, είναι το εάν ο Θεός ενεργεί μέσω της φύσης που έχει δημιουργήσει ή εκτός της φύσης. Το ενδεχόμενο να ενεργεί εκτός της φύσης το ονομάζουν υπερφυσικό.

Αλλά τι είναι φυσικό και τι υπερφυσικό;

Για τον Θεό κάθε τι που κάνει είναι φυσικό. Τίποτα από αυτά που κάνει δεν είναι αντίθετο προς το θέλημα Του ή την άδειά Του. Αυτό το διατυπώνει ο Αυγουστίνος (De Civitate Dei, Βιβλ XXI κεφ. 8): «Το θέλημα του Θεού είναι η φύση των πραγμάτων». Το ίδιο αναφέρει και ο Θωμάς ο Ακινάτης στο έργο του 'Summa Theologica μέρος 1, ερώτημα 110, 4ο άρθρο'.

Jean-Baptiste-Marie PIERRE, Η Γέννηση, Ελαιογραφία 92 x 73 cm, Ιδιωτική Συλλογή

Κυρίως όμως μας ενδιαφέρουν οι πληροφορίες της Βίβλου για κάθε ενέργεια του Θεού:

Μάρκος 10:27: «Πάντα γάρ δυνατά ἐστί παρὰ τῷ Θεῷ».

Ζαχαρίας 8:6: «Εἰ ἀδυνατήσῃ ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ τούτου... μὴ καὶ ἐνώπιόν μου ἀδυνατήσῃ;».

Ο Νεόφυτος Βάμβας μεταφράζει το εδάφιο αυτό: «Οὕτω λέγει ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων· Ἐὰν φανῇ θαυμαστὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ὑπολοίπου τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μήπως θέλει φανῇ θαυμαστὸν καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου; λέγει ὁ Κύριος

τῶν δυνάμεων».

Εἶναι φανερό ἐδώ, ὅτι για τον Θεό το συγκεκριμένο σημεῖο δεν ἔχει την ἔννοια του θαυμαστοῦ. Θαυμαστό εἶναι στα μάτια του λαοῦ, ὄχι ὅμως και στον Κύριο που γι' Αὐτόν εἶναι ὅλα φυσικά. Επομένως, μπορούμε εὐκόλα να καταλάβουμε, ὅτι οι δυσκολίες που ἔχουμε εμεῖς με τις ἔννοιες φυσικό και υπερφυσικό, δεν υπάρχουν στον Θεό. Για τον Θεό η δημιουργία εἶναι ενιαία εἴτε αὐτή κινεῖται στην ὕλη εἴτε στο πνεῦμα. Η κατανόηση αὐτῆς της θέσης λύνει πολλά προβλήματα ἀντίληψης για το πῶς ἔγιναν κάποιες ἐνέργειες του Θεοῦ, ὅπως το

*Domenico GHIRLANDAIO, Η Προσκύνηση των Ποιμένων, Έτος 1483-85,
Πίνακας 167 x 167 cm, Santa Trinita, Φλωρεντία*

άστρο της Βηθλεέμ.

Οι δυνατότητες της νόησης του ανθρώπου κινούνται, όπως φαίνεται, στα πλαίσια του χώρου, του χρόνου, της ύλης και της αιτιότητας. Αλλά τέτοιου είδους περιορισμοί δεν υπάρχουν στον Θεό. Ο Θεός μπορεί να κινηθεί στα πλαίσια χώρου, χρόνου, ύλης και αιτιότητας αλλά και εκτός αυτών με τον ίδιο τρόπο. Ο Θεός είναι έξω από την δημιουργία Του, αλλά η δημιουργία Του δεν είναι ανεξάρτητη λειτουργία από Αυτόν. Ο Θεός μπορεί να χρησιμοποιήσει, αν θέλει, όλα όσα δημιούργησε για τους σκοπούς Του.

Όταν λέμε φυσικό και υπερφυσικό εννοούμε ότι υπάρχει ένα σύνολο φαινομένων που περιέχει τα 'φυσικά' φαινόμενα και κάποιο άλλο σύνολο, διάφορο από το προηγούμενο, που το καλούμε 'υπερφυσικά' φαινόμενα. Κανονικά θα έπρεπε και τα δύο αυτά σύνολα να είναι προσδιορισμένα. Με αυτή την έννοια, το σύνολο των 'υπερφυσικών' πρέπει να είναι συμπληρωματικό των 'φυσικών' φαινομένων.

Με άλλα λόγια, ό,τι δεν είναι φυσικό, είναι υπερφυσικό. Σ' αυτή την περίπτωση αρκεί να είναι προσδιορισμένο το σύνολο των φυσικών φαινομένων. Κατά συνέπεια, τα υπόλοιπα είναι υπερφυσικά. Προσδιορισμός όμως των φυσικών φαινομένων σημαίνει ότι γνωρίζουμε τα πάντα για την φύση στην λειτουργία της, στις αρχές της και στους νόμους της. Είναι όμως αυτό δεκτό σήμερα;

Πρέπει να πούμε ότι η άποψη αυτή ανήκει στην υλιστική σκέψη των προηγούμενων αιώνων. Η υλιστική άποψη εννοεί ότι η αντικειμενική γνώση της φύσης, το αναλλοίωτο των νόμων, καθώς και η πραγματική ύπαρξη κάποιου φαινομένου σημαίνουν αναγκαστικά ότι μπορούν να γίνουν αντικείμενα επιστημονικής έρευνας και εξιχνίασης. Ακόμα όμως και αν γνωρίζουμε τους νόμους της φύσης, αυτό δεν αρκεί για να ερμηνεύσουμε όλα τα φαινόμενα.

Οι νόμοι δε δρουν ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο, αλλά σε ατέλειωτους και απίθανους

συνδυασμούς. Η ερμηνεία δε ενός φαινομένου μπορεί να είναι αδύνατη, όχι γιατί αυτό δεν υπακούει σε νόμους, αλλά γιατί ο βαθμός περιπλοκότητας των νόμων είναι τέτοιος, ώστε να μην είναι δυνατή η ερμηνεία. Γενικά, σήμερα αυτό που μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα για την φύση, είναι ότι ξέρουμε πολύ λίγα γι' αυτήν και όσο προχωρούμε στη γνώση της, τόσο ανακαλύπτουμε αυξανόμενο το μέγεθος της άγνοιάς μας.

Άρα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι επειδή η έννοια του 'φυσικού' δεν μπορεί να προσδιοριστεί, κατά συνέπεια δεν είναι δυνατό να ορισθεί και η έννοια του 'υπερφυσικού', που είναι έννοια συμπληρωματική⁹ της προηγούμενης.

Έχει δε παρατηρηθεί τις περισσότερες φορές, ότι αυτό που λέμε 'έξω από τη φύση', μπορεί να σημαίνει 'έξω από τις τωρινές νοητικές ικανότητές μας για την φύση'. Σημαίνει ακόμα, ότι αύριο μπορεί να είναι μέσα στις ικανότητές μας ή ότι μπορεί να μείνει για πάντα έξω από αυτές, χωρίς να είναι βέβαιο ότι σε κάποιον απώτερο χρόνο η λύση δεν θα δοθεί.

Επομένως η έννοια του υπερφυσικού δεν μπορεί να ορισθεί σε σχέση με τον άνθρωπο. Όχι γιατί δεν υπάρχει το υπερφυσικό, αλλά γιατί το φυσικό είναι αδύνατο να ορισθεί.

Τι ήταν ακριβώς το άστρο της Βηθλεέμ;

Θα μπορούσε να είναι ένα φυσικό φαινόμενο, που η περιπλοκότητά του να είναι τέτοια, που ξεφεύγει από τις τωρινές δυνατότητες εξήγησής του και γι' αυτό δεν υπάρχει μια πειστική θεωρία που να το εξηγεί.

Αυτό δεν μειώνει καθόλου την έννοια του Θεού, μια που ο Θεός δεν αποκλείεται να χρησιμοποιήσει την δημιουργημένη από Αυτόν φύση για να επιτελέσει τους σκοπούς Του. Υπάρχει όμως το ενδεχόμενο στο μέλλον να βρεθεί μια ικανοποιητική εξήγηση για την εμφάνισή του. Και πάλι δεν μειώνεται η έννοια του Θεού.

Θα μπορούσε όμως το άστρο της Βηθλεέμ να είναι ένα γεγονός που ξεφεύγει από την λειτουργία των νόμων του φυσικού κόσμου. Ο Θεός δεν υποχρεούται να δρα μόνο με βάση την φύση που έχει δημιουργήσει. Το να υποστηρίξουμε ότι ο Θεός δρα μόνο μέσα από την δημιουργημένη φύση και τους νόμους της είναι εξίσου λάθος με το να υποστηρίξουμε ότι ο Θεός δεν δρα μέσω της φύσης. Βέβαια μερικές δράσεις του Θεού δε φαίνεται να ανήκουν στην τάξη του φυσικού κόσμου (π.χ. η Ανάσταση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού). Τέτοια γεγονότα ο συνειδητός Χριστιανός τα δέχεται με την πίστη στον αλάθητο Λόγο του Θεού.

Έτσι και το αστέρι της Βηθλεέμ με τις τόσες προτάσεις ερμηνείας του το δεχόμαστε σαν ένα πραγματικό ιστορικό γεγονός. Και αυ-

τό είναι συμβατό με τις σημερινές επιστημονικές διαπιστώσεις. Η παλιά υλιστική αντίληψη που διακήρυττε ότι, όσα ανήκουν στην σφαίρα του πραγματικού, δύνανται να καταστούν αντικείμενα έρευνας και πως, ό,τι δεν μπορεί να ερμηνευτεί, δεν υπάρχει στην πραγματικότητα, δεν ισχύει με βάση την μοντέρνα Φυσική.

Σήμερα υπάρχουν πολλές έννοιες στον φυσικό κόσμο που γίνονται δεκτές ακόμα και όταν δεν έχουν φυσική ερμηνεία.

Ο *W. Heisenberg*¹⁰ καταλήγει στο βιβλίο του 'Φυσική και Φιλοσοφία' *«μετά την εμπειρία της μοντέρνας Φυσικής, η στάση μας μπροστά στις έννοιες, όπως το ανθρώπινο πνεύμα, η ψυχή, η ζωή ή ο Θεός, θα είναι διαφορετική από εκείνη που είχε ο 19ος αιώνας, γιατί αυτές οι έννοιες ανήκουν στη συνηθισμένη γλώσσα και έχουν άμεσους δεσμούς με την πραγματικότητα»*.

Παρόμοια ο *Hans Rohrbach*¹¹ στην μικρή μελέτη του 'Η Επιστήμη και τα Θαύματα της Βίβλου'¹² καταλήγει: *«Έτσι ο Χριστιανός σήμερα, με βάση τις γνώσεις της νεότερης Φυσικής, δεν είναι μεν σε θέση να αποδείξει ότι η πίστη του βασίζεται στην αλήθεια, μπορεί όμως να είναι βέβαιος πως τίποτα δεν στέκεται αντίθετο σ' αυτή»*.

Με αυτή την έννοια θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και εμείς ότι η στάση μας απέναντι σε μη εντελώς εξηγήσιμα συμβάντα, όπως το αστέρι της Βηθλεέμ, είναι διαφορετική από το παρεθόν, γιατί και για τα μη κατανοήσιμα από φυσικής άποψης γεγονότα της Βίβλου η σημερινή επιστήμη δεν αποκλείει να έχουν δεσμούς με την πραγματικότητα και τίποτα δεν στέκεται αντίθετο στην πίστη μας πάνω στον Λόγο του Θεού.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η λέξη 'αστέρας' στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο θα μπορούσε να σημαίνει οποιοδήποτε ουράνιο σώμα που εμφανίζεται στον ουρανό και όχι αναγκαστικά την έννοια του αστέρα, όπως ορίζεται στην σύγχρονη αστρονομία.

2. Μια θεωρία είναι μια εξήγηση για κάποια επιστημονικά δεδομένα. Μια θεωρία μπορεί να διαψευσθεί, αν διαπιστωθεί ότι σε κάτι δεν είναι συμβατή με το φαινόμενο που προσπαθεί να εξηγήσει. Συνήθως οι απλοί άνθρωποι νομίζουν ότι η θεωρία είναι κάτι το εντελώς βέβαιο.

3. Λεπτομερή στοιχεία θα βρείτε στο βιβλίο 'Στα ίχνη του Ι.Χ.Θ.Υ.Σ.', εκδόσεις 'ΔΙΑΥΛΟΣ', από το οποίο έχουμε αντλήσει αρκετά στοιχεία.

4. Σύνοδος πλανήτη λέγεται η θέση εκείνη της περιφοράς του πλανήτη γύρω από τον Ήλιο όπου η αποχή του λαμβάνει τιμή 0°. Στην περίπτωση αυτή, η Γη, ο πλανήτης και ο Ήλιος βρι-

Francesco Antonio ALTOBELLO, Η Προσκύνηση των Ποιμένων, Ελαιογραφία, 155x228 cm, Ιδιωτική Συλλογή

σκονται στην ίδια ευθεία. Για τον λόγο αυτό η σύνοδος ονομάζεται και ευθυγράμμιση. Ο παρατηρητής από την Γη βλέπει τους πλανήτες τον ένα πίσω από τον άλλο και νομίζει ότι πρόκειται για ένα ουράνιο αντικείμενο.

5. Ο συγγραφέας αυτού του άρθρου έχει δημοσιεύσει εκτενές άρθρο σε προηγούμενο χριστουγεννιάτικο τεύχος του 'Ελευθέρου Βήματος' επάνω σε αυτή την θεώρηση. Υπάρχει και σχετικό πρόγραμμα στο Πλανητάριο.

6. Απλανής αστέρας είναι αστέρι που έχει πάντα την ίδια θέση στην ουράνια σφαίρα και κινείται μαζί της κατά την φαινομενική περιφορά της γύρω από τη Γη, σε αντίθεση με τους πλανήτες.

7. Ο όρος ΑΤΙΑ είναι ακρωνύμιο αυτών που χαρακτηρίζονται ως 'Άγνωστης Ταυτότητας Ιπτάμενα Αντικείμενα' ή αγγλιστί UFO (Unidentified Flying Objects). Αναφέρεται σε αντικείμενα, τα οποία εμφανίζονται στον ουράνιο θόλο ή μερικές φορές και στο διάστημα και δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε γνωστά ανθρώπινα κατασκευάσματα ή σε αντίστοιχες δημιουργίες της φύσης. Η λαϊκή αντίληψη -και όχι μόνο- τα θεωρεί ως επισκέψεις εξωγήινων πολιτισμών.

8. Είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και συγγραφέας του βιβλίου 'Στα ίχνη του Ι.Χ.Θ.Υ.Σ.'.

9. Η έννοια του συμπληρωματικού γίνεται εύκολα κατανοητή με τις συμπληρωματικές γωνίες στην Ευκλείδεια γεωμετρία. Αν ή μία γωνία

είναι 30° τότε η άλλη είναι 60° . Αν ή μία είναι 89° τότε ή άλλη είναι 1° .

10. Ο Werner Karl Heisenberg, ήταν Γερμανός φυσικός, με σπουδαία συμβολή στη θεμελίωση της Κβαντομηχανικής, για την οποία τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ Φυσικής του 1932. Πολύ γνωστός για το συμπερασματικό βιβλίο του 'Φυσική και Φιλοσοφία'. Στις 07/05/1966, κατά τη διάρκεια ειδικής τελετής, ο Γερμανός νομπελίστας Καθηγητής αναγορεύτηκε σε επίτιμο διδάκτορα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

11. Ο μαθηματικός Hans Rohrbach υποστηρίζει ότι όλα ο Θεός τα πραγματοποιεί φυσιοκρατικά :

«Ο Θεός, ο λόγος Του γίνεται και παρουσιάζεται στον υλικό κόσμο ως ταλάντωση, στοιχειώδες σωματίδιο, ύλη. Ο λόγος του Θεού έχει την ασύλληπτη αυτή ικανότητα να φανερώνεται σαν ενέργεια και να απλώνει το πεδίο ταλαντώσεων το οποίο ερευνάμε επιστημονικά. Συνεπώς είναι αυτονόητο ότι ο Θεός μπορεί να κάνει θαύματα και να επεμβαίνει στη Φύση.»

Αποκλείει έτσι κάθε υπερβατική επέμβαση ή ότι υπάρχουν διεργασίες και πέραν της δημιουργημένης φύσης. Η μονομερή άποψη αυτή τον οδήγησε να πιστεύει ότι ο Θεός δημιούργησε τον έμβιο κόσμο μέσω της θεϊστικής εξέλιξης.

12. 'Η Επιστήμη και τα Θαύματα της Βίβλου', του Hans Rohrbach έκδοση του Ελληνικού Ινστιτούτου της Βίβλου. Διατίθεται ψηφιακά σε όποιον το ζητήσει.

Αρχές Ωδίνων

Παναγιώτης Βαϊκούσης

Ακόμη μία φορά γίναμε μάρτυρες της εκδικητικής μανίας της φύσης, που ξέσπασε αιφνίδια στον Θεσσαλικό κάμπο της πατρίδας μας.

Ολέθριες και τραγικές οι συνέπειες για ανθρώπους και υπάρχοντα. Όσοι είχαν την ατυχία να ζουν εκεί την συγκεκριμένη μέρα και ώρα των τραγικών γεγονότων, χάθηκαν μέσα σε λίγες ώρες. Ανάμικτα αισθήματα πόνου και λύπης σε κατακλύζουν, βλέποντας αυτή την εικόνα της χτυπημένης από τα ακραία φαινόμενα περιοχής. Ή θα καιγόμαστε ή θα πνιγόμαστε. Προσεγγίζοντας το θέμα κάτω από τον προφητικό λόγο του Θεού, αντιλαμβανόμαστε ότι τίποτα δεν γίνεται τυχαία (Ματθ. 24:7-8). Σημεία των καιρών. Η φύση εκδικείται τους κακούς και άπληστους διαχειριστές της. Γιατί όλα αυτά; Τί φταίει; Ποιος φταίει; Πού είναι ο Θεός; Αναπάντητα 'γιατί', που μόνο Βιβλικά ερμηνεύονται και όχι με την ανθρώπινη λογική και φαντασία. Η φύση δεν είναι άλογη. Υπάρχει Θεός Νομοθέτης. Έχει λόγο ύπαρξης, αλλά εμείς καθημερινά την καταστρέφουμε, υποκρινόμενοι ότι σεβόμαστε τον Δημιουργό της, επικαλούμενοι πάντα την αγάπη Του, αγνοώντας όμως θεληματικά την άλλη όψη του νομίσματος, που είναι η δικαιοσύνη και η κρίση Του. Αιτία λοιπόν όλων των δεινών μας είναι η αμαρτία, η ασθένεια του κόσμου όλων των εποχών.

Τί είναι η αμαρτία;

Στην επιστολή Α' Ιωάννου 3:4, την ονομάζει ανομία. Εμείς θα λέγαμε ότι είναι η διαστροφή της ανθρώπινης φύσης, η ροπή στην ανηθικότητα και η όση κάθε συνείδησης προς το κακό. Η ανταρσία, η αποστασία και η αμετανοησία προς τον ζώντα και αληθινό Θεό και τον Σωτήρα Ιησού Χριστό. Και όσο η αγάπη της χάρις και του ελέους Του χαμηλώνει λόγω της κακίας και της απληστίας μας, τόσο ξεσπάει η οργή Του πάνω στον αμετανόητο εγωιστή, άπιστο και αλαζόνα άνθρωπο. Τον παρόντα αιώνα της σπατάλης και της υπερκατανάλωσης, είχε ήδη προφητεύσει ο Δανιήλ τον 6ο αιώνα π.Χ., ως τον αιώνα της γνώσης και της ταχύτητας (Δαν. 12:4). Μόνο που σε αυτή την περίπτωση όχι το νερό, αλλά η φωτιά είναι το μέλλον της Γης (Β' Πέτρου 3:10).

Το προειδοποιητικό από τις Αρχές ηχητι-

κό σήμα κινδύνου από το 112 έφτασε καθυστερημένα, ενώ η νεροποντή είχε ήδη ξεσπάσει από τις 4 το πρωί, όταν πλέον είχε καταστρέψει τα πάντα. Υπάρχει ένα διαχρονικό σήμα έγκαιρης πριν από αιώνες προειδοποίησης από τον Λόγο του Θεού, για τον μέγα κίνδυνο του θανάτου και αιώνιας απώλειας της ψυχής, σε έναν τρομερό τόπο αιώνιας κόλασης (Λουκάς 21:34-36). Προειδοποιήσεις που απευθύνονται σε πνευματικά φωτισμένους μαθητές του Χριστού, αλλά και σε κάθε καλοπροαίρετο αναζητητή της αλήθειας. Όμως ο σύγχρονος άνθρωπος, επηρμένος και χαμένος στα επιτεύγματά του, μεθάει με το κρασί της αθεΐας, της απιστίας, της αδιαφορίας. Πάχυναν οι καρδιές, βάρυναν τα αυτιά, ώστε να μην ακούν την παράκληση του Χριστού για σωτηρία (Ματθαίος 11:28).

Τέλος, θέλω να μοιραστώ μαζί σας τον πόνο και το δράμα ενός ανθρώπου που βίωσε την καταστροφή, αλλά γλύτωσε και συγκλονισμένος ομολογεί: *«Είδα το σπίτι μου να χάνεται μπροστά στα μάτια μου. Για εκείνο το σπίτι μάλωσα πριν 30 χρόνια με τους γονείς μου, για να το γράψουν σε εμένα. Είχα να τους μιλήσω 30 χρόνια, μέχρι που έφυγαν και οι δύο από την ζωή, χωρίς εγώ να είμαι μαζί τους την στιγμή εκείνη. Αυτός ο καυγάς με τους γονείς μου, με έκανε να μαλώσω και με τον αδερφό μου και έκτοτε δεν τον ζαναείδα, ούτε μιλήσαμε ποτέ. Τόσο θυμό είχα μέσα μου, πήγα στην Γερμανία και δούλεψα σαν σκυλί, ώστε να φτιάξω αυτό το σπίτι, να το βλέπουν όλοι και να το ζηλεύουν. Έγινε ο σκοπός της ζωής μου, που ούτε οικογένεια έκανα για να μην χάσω αυτό τον σκοπό. Σήμερα δεν κλαίω για το σπίτι που χάθηκε. Αλλά κλαίω γιατί δεν μου έμεινε όμως να γείρω το κεφάλι μου και να κλάψω. Τώρα είμαι μόνος και έρημος, γιατί αγάπησα αυτό το σπίτι και όχι τους ανθρώπους γύρω μου».*

Θα προσέθετα με αγάπη και πόνο ψυχής:

«Μακάρι να αγαπούσες την αιώνια ψυχή σου και τον Λυτρωτή της Ιησού Χριστό». Το απόλυτο δράμα όλων όσων επένδυσαν μόνο σε αυτόν τον κόσμο, σε αυτή τη ζωή, και όχι στον ζωοδότη και φωτοδότη Χριστό, Λυτρωτή των ψυχών μας, σε μια μακάρια προοπτική αιώνιας ζωής, εκεί στη δόξα και στο φως του ουρανού μαζί Του.

Αποχριστιανισμός

Σπύρος Πορτινός

Μεθοδικός. Συστηματικός. Οργανωμένος.

Στις μέρες των Χριστουγέννων, η αναπαράσταση της φάτνης χάθηκε από πλατείες, βιτρίνες κι αγορές. Από τις ίδιες τις εκκλησίες. Σαν στολίδι από τα χριστουγεννιάτικα δέντρα,

σμός: Κάπου, κάποιες Κυριακές διατηρήθηκαν ως αργίες. Όχι όμως σ' όλη την επικράτεια. Ο τουρισμός, το κέρδος, οι 'αγορές'.

Η Γερμανία ξεκίνησε τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο προσαρτώντας αρχικά την Αλσατία, ύστερα την Λωρραίνη, την Αυστρία, τους Σουδίτες, του Σλοβάκου. Κατόπιν ήλθε η σειρά της Τσεχίας. Η προσάρτηση του διαδρόμου

Giovanni Benedetto CASTIGLIONE, Η Προσκύνηση των Ποιμένων, Έτος 1659, Λάδι σε χαλκό, Μουσείο Λούβρο, Παρίσι

από τα πλαστικά εκείνα έλατα. Κι ακόμα, η λέξη 'Χριστούγεννα' δεν αναφέρεται πια. Δεν γράφεται. Δεν προφέρεται. Αντικαταστάθηκε από το γράμμα 'Χ', που τώρα πια δίνει την δυνατότητα στον καθένα να αντικαταστήσει την λέξη 'Χριστούγεννα' με την όποια άλλη της αρεσκείας του, που θα σταθεί αφορμή για τα ξέφρενα πανηγυράκια της κατανάλωσης και της ασυδοσίας.

Η Κυριακή του Θεού πέρασε στη διαχείριση των 'αγορών'. Κάποιες αρχικές αντιδράσεις. Υψώθηκαν κάποιες φωνές, μερικές υποτονικές διαμαρτυρίες. Ο μοιραίος συμβιβασ-

του Ντάντσιχ. Μια εξάπλωση αργή, συστηματική, σαν εκτέλεση ενός σχεδίου που έχει εκπονήσει ο ανθρωποκτόνος αρχιτέκτονας του.

Είναι μια μάχη που χάνεται; Που η Εκκλησία μόνο την κατανόησε, αλλά δεν μπορεί ή δεν θέλει να αντιδράσει; Παλιά η ιστορία, χαμένο στο χρόνο το ξεκίνημά της. Ο στόχος είναι ο ευαγγέλιο του Σταυρού. Το Αίμα. Το 'Τετέλεσται!' κλείνει μέσα του Σωτηρία και Δικαίωση, Αγιασμό και Απολύτρωση. Η Εκκλησία παίρνει το μήνυμα: Αποχριστιανισμός! Πρέπει κάτι να γίνει; Κάτι η Εκκλησία να κάμει; Θα χάσει και τούτη τη μάχη, Κύριε;

‘ευδοκία’

Παναγιώτης Πεπονάκης

Στην Καινή Διαθήκη εμφανίζεται 9 φορές.

1. Ευαρέσκεια, ευχαρίστηση:

α) (για Θεό)

«*ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου*» Ματθ. 11:26, διότι έτσι ήταν αρεστό σε σένα. Δες και Λουκ. 10:21.

β) Για ευάρεστα ανθρώπινα λόγια προς τον Θεό, δηλ. η προσευχή. Βλ. Ψαλμ. 19:14 (18:15).

γ) (για ζωντανά όντα)

«*ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου καὶ ἐμπιπλᾶς πᾶν ζῶον εὐδοκίας*» Ψαλμ. 145:16 (144:16), ανοίγεις το χέρι σου και χορηγείς σε κάθε ζωντανό ον ότι καλό χρειάζεται.

2. Ευμενής πρόθεση ή καλή διάθεση. Βλ. Εφ. 1:5,9, Φιλίπ. 1:15, Φιλίπ. 2:13, Ψαλμ. 51:18 (50:20), Ψαλμ. 89:17 (88:18), Ψαλμ. 106:4 (105:4).

3. (για ανθρώπους) Ευχάριστη επιθυμία. Βλ. Ρωμ. 10:1.

4. (για ανθρώπους) Ικανοποίηση.

5. (Φράση) «*δόξα ἐν ὑψίστοις θεῶ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*» Λουκ. 2:14 (Anatolic Bible), Δόξα στο Θεό [που είναι] στους ύψιστους [ουρανοὺς] και πάνω στην γη ειρήνη στους ανθρώπους ευχαρίστηση.

Σχόλιο: Το εδάφιο αυτό στο κριτικό κείμενο NA28 αντί «*εὐδοκία*» έχει «*εὐδοκίας*». Οπότε το νόημα του εδαφίου έχει διαφορετική σημασία.

Στην πρώτη περίπτωση (με «*εὐδοκία*») το μήνυμα του εδαφίου είναι τριπλό.

Πρώτον αποδίδεται δόξα στον ύψιστο Θεό για την γέννηση του Χριστού.

Δεύτερον λόγω της απόφασης αυτής του Θεού, θα έλθει ειρήνη στην γη, και

τρίτον η γέννηση αυτή του Χριστού θα φέρει ευχαρίστηση και ικανοποίηση στους ανθρώπους, διότι θα απελευθερωθούν από την αμαρτία.

Στην δεύτερη περίπτωση («*εὐδοκίας*») το μήνυμα είναι διπλό.

Πρώτον αποδίδεται δόξα στον ύψιστο Θεό για την γέννηση του Χριστού.

Δεύτερον λόγω της απόφασης αυτής του Θεού, θα έλθει ειρήνη στην γη, όχι όμως

σε όλους, αλλά μόνο σε εκείνους που ο Θεός δείχνει την ευαρέσκεια του. Δηλ. η ερμηνεία του εδαφίου σύμφωνα με το κριτικό NA28 είναι:

Δόξα στον Θεό [που είναι] στους ύψιστους [ουρανοὺς] και πάνω στην γη ειρήνη στους ανθρώπους [της] ευαρέσκειας [του].

Ἀνθρωποι ευδοκίας είναι αυτοί που ευχαριστιούνται (ευδοκούνται) με τον Θεό και ο Θεός τους ευδοκεί (δείχνει την εὐνοια του - ευεργετεί με την χάρη του).

Δες επίσης «*εἰρήνη*» G1515.

6. (Φράση) «*καὶ πληρώση πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης*» 2 Θεσ. 1:11, και να εκπληρώσει κάθε πρόθεση που έχετε, για αγαθό.

7. (Φράση) «*εὐφρανθήσεται καρδία ζητοῦσα τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ*» 1 Χρον. 16:10, να ευφραίνεται η καρδιά που αναζητάει την ευχαρίστηση του Κυρίου.

8. (Φράση) «*ὡς ὄπλω εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς*» Ψαλμ. 5:12 (5:13), σαν ασπίδα η εὐνοια σου μας καλύπτει, (ή σκεπάζει).

Το εβραϊκό έχει την H6793 (tsinnah - τσινά) που σημαίνει «*ασπίδα*», και οι 70μήκοντα μεταφράζουν «*ὄπλω*», και την H7522 (ratsown - ρατών) που σημαίνει «*χάρη, εὐνοια, ευμένεια*», και οι 70μήκοντα μεταφράζουν «*εὐδοκίας*».

9. (Φράση) «*καιρὸς εὐδοκίας ὁ θεός*» Ψαλμ. 69:13 (68:14), είναι καιρός να δείξεις την εὐνοια σου [σ' εμένα] Θεέ.

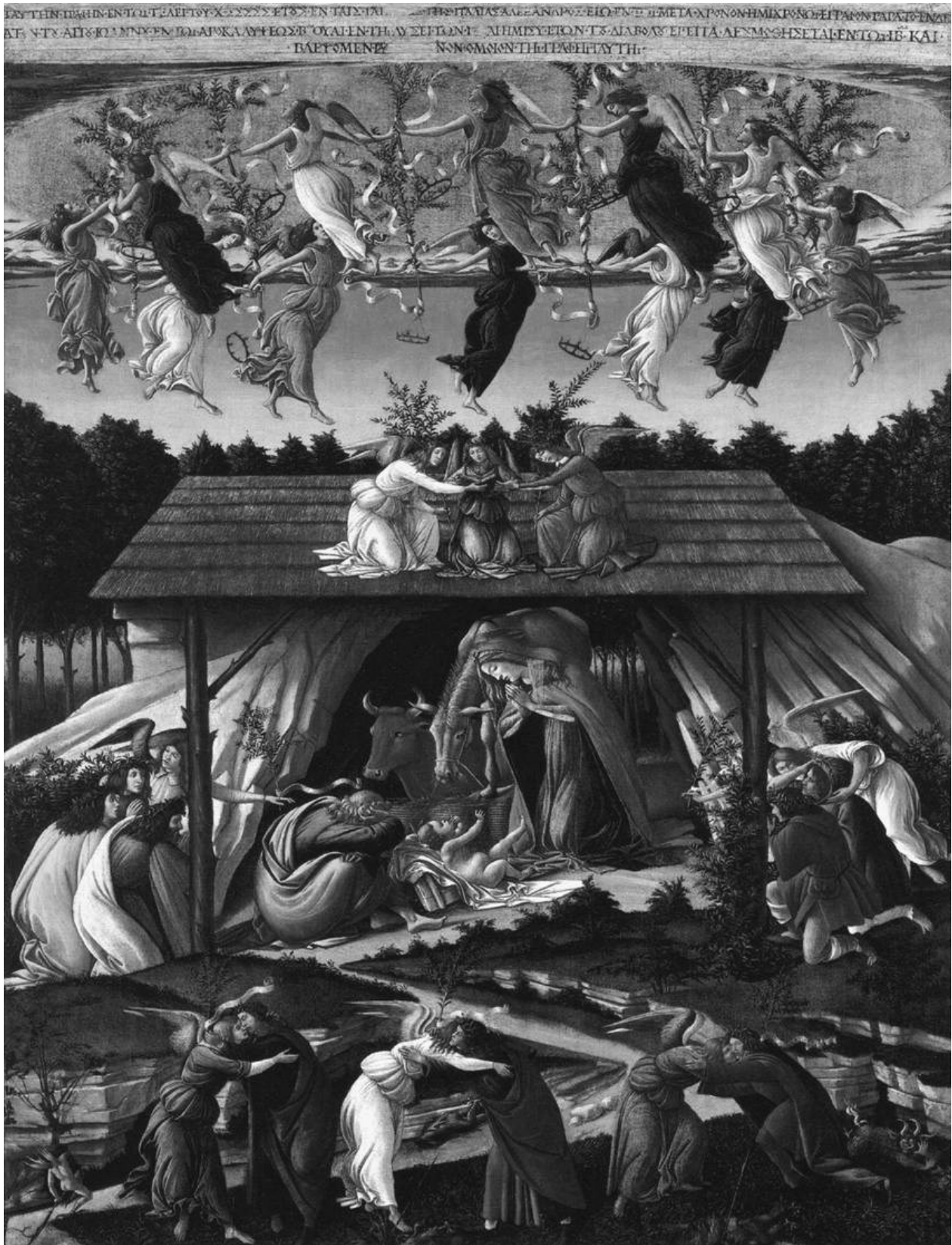
10. (Φράση) «*ἢ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν*» Ψαλμ. 141:5 (140:5), η προσευχή μου για την ευχαρίστηση τους.

Σχόλιο: Το τμήμα του εδαφίου αυτού αποδίδεται διαφορετικά από όλες τις μεταφράσεις.

Το εβραϊκό έχει, την H5750 (ʿowd - ουτ) που σημαίνει "πάντοτε", την H8605 (tphillah - τεφιλιά) που σημαίνει "δέηση, προσευχή", και την H7451 (ra' - ρα) που σημαίνει "αμαρτωλός, αχρείος, κακός".

11. (Φράση) «*καλή εἴ ἢ πλησίον μου ὡς εὐδοκία ὠραία ὡς ιερουσαλημ*» Ασμ. 6:4, είσαι ωραία εσύ συντρόφισσα μου, σαν ευχάριστη επιθυμία, ωραία σαν την Ιερουσαλήμ.

Σχόλιο: Το εβραϊκό αντί της λέξης «*εὐδοκία*» έχει την H8656 (Tirtsah - Τιρτσά) η οποία σημαίνει «*ευαρέσκεια, χαρά*». Ο Βάμβας αποδίδει «*Θερσά*».

Sandro BOTTICELLI, Η Μυστηριώδης Γέννηση, Έτος 1500,
 Τέμπρα σε καμβά, 109 x 75 cm, Εθνική Πινακοθήκη, Λονδίνο

12. (Βάμβας) μεταφράζει: (ΠΔ) «εὐμένειαν» Ψαλμ. 5:12 (5:13), «εὐάρεστα» Ψαλμ. 19:14 (18:15), «εὐνοίας» Ψαλμ. 51:18 (50:20), «εὐμενείας» Ψαλμ. 69:13 (68:14), Ψαλμ. 89:17 (88:18), «εὐμενεία» Ψαλμ. 106:4 (105:4), «ἐπιθυμίαν» Ψαλμ. 145:16 (144:16), «Θερσά» Ασμ. 6:4, ἢ παραλείπει (1 Χρον. 16:10), ἢ απο-

δίδει διαφορετικά {Ψαλμ. 141:5 (140:5)}. (ΚΔ) «ἀρεστόν» Ματθ. 11:26, Λουκ. 10:21, «ἐπιθυμία» Ρωμ. 10:1, «καλῆς θελήσεως» Φιλιπ. 1:15, ἢ δεν μεταφράζει (Λουκ. 2:14, Εφεσ. 1:5,9, Φιλιπ. 2:13, 2Θεσ. 1:11).

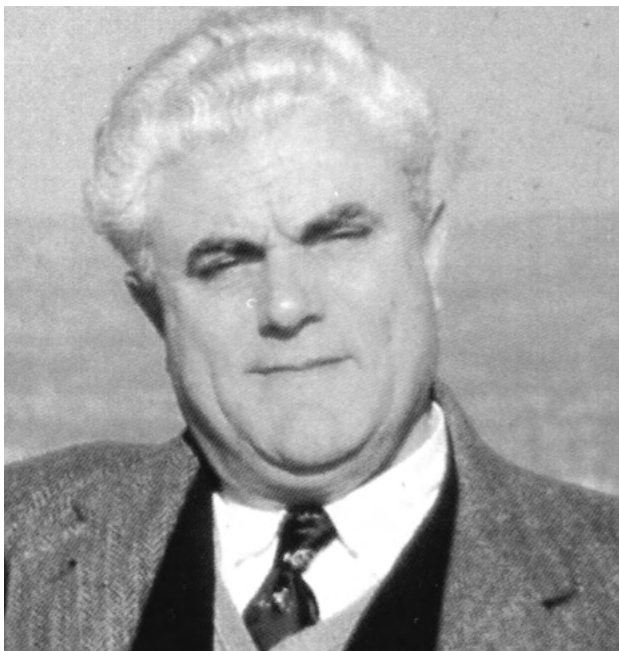
13. ΕΤΥΜΟΛ. Εκ του «εὐδοκέω» G2106.

14. ΜτΛ: Ουσιαστικό.

Μνήμες

από την διαδρομή του αείμνηστου Κώστα Μεταλληνού ανάμεσά μας

Είμαι ένας από τους απλούς ανθρώπους, αυτόπτης μάρτυρας της μέρας της αναχωρήσεως του αδελφού μας Κώστα για την Ουράνια Πατρίδα, που τόσο προσδοκούσε και ανέφερε στις ομιλίες του, στους ύμνους που είχε γράψει και στα ποιήματα που έχουμε και σήμερα στις εκκλησίες μας και στα σπίτια μας προς μελέτη

Κώστας Μεταλληνός

για την οικοδομή μας.

Ήταν η τριήμερη Γενική Συνέλευση των Εκκλησιών μας στην Αθήνα και την άλλη μέρα, μετά τη λήξη της, όσοι ήθελαν θα πήγαιναν στην κατασκήνωση στο Σούνιο. Έτσι κι έγινε και πολλοί αδελφοί ανέβηκαν. Με πείνα και δίψα να ακούσουν τον λόγο του Θεού, για τις υποσχέσεις και τα αιώνια σχέδιά Του για την Εκκλησία Του, τα οποία ο αδελφός μας Κώστας είχε δεχτεί και αγκαλιάσει και ευοδωνόταν η ψυχή του. Από το περίσσεμα έδινε και στους αδελφούς του, που κι αυτοί πεινούσαν και διψούσαν. Εγώ, ένας από τους απλούς ανθρώπους -ήμουν και ο μικρότερος σε ηλικία, 15 ετών- είχα ανέβει στο Σούνιο μαζί με τον πατέρα μου Γιώργο. Αυτός ως σύνεδρος κι εγώ για να υπηρετήσω στις ανάγκες της κατασκήνωσης και ειδικά στο μαγειρείο μαζί με πολλές αδελφές. Κάπου κάπου πήγαινα και στην αίθουσα για να ακούω από τις ομιλίες του αδελ-

Παύλος Ντεμίρης
φού Κώστα, που ήταν μέσα από το βιβλίο της Αποκάλυψης, που τόσο πολύ μου άρεσαν και γι' αυτό είχα τοποθετήσει στον άμβωνα ένα μαγνητόφωνο που κατέγραφε τις ομιλίες.

Ο Θεός όμως είχε άλλα σχέδια. Στις 22 Ιανουαρίου του 1963, καθώς έφυγα για λίγο από την κουζίνα και μπήκα στην αίθουσα, είδα μεγάλη ησυχία, άκουγα προσευχές και ύμνους παρηγοριάς και ελπίδας, καθώς ο αδελφός Κώστας είχε κατέβει από την αίθουσα στο δωμάτιό του, που ήταν κάτω από την βεράντα. Πήγα στον πατέρα μου και μου είπε να πάμε στις τουαλέτες, που ήταν πίσω από την τραπεζαρία κι έπρεπε να περάσουμε από τα δωμάτια κάτω από την βεράντα, εκ των οποίων το δεύτερο δωμάτιο ήταν του αδελφού Κώστα. Τον είδαμε στα γόνατα να προσεύχεται. Όταν γυρίσαμε, τον είδαμε πάλι στα γόνατα και ο πατέρας μου πήγε κοντά να δει τι συμβαίνει. Κάτι κατάλαβε και μου είπε να πάω πάνω στην τραπεζαρία να πω στον αδελφό Θάνο να έλθει γρήγορα κάτω, ο οποίος διαπίστωσε -τι άλλο!- την θέση προσευχής στα γόνατα που ο αδελφός Κώστας είχε συνηθίσει, αλλά τώρα το πνεύμα του είχε αναχωρήσει για την Ουράνια Πατρίδα στα πόδια του Κυρίου του Ιησού Χριστού, όπως είχε γράψει στα γραπτά που μας είχε αφήσει. Έλεγε πως, όταν θα φύγω και θα πάω στον Ουρανό, τα πρώτα 100 χρόνια θα είμαι μπρούμυτα στα πόδια του Σωτήρα και Θεού μου. Την στάση αυτή την είχε μελετήσει και αποδεχθεί μέσα από τον αιώνιο Λόγο του Θεού, από το βιβλίο της Αποκάλυψης 5:8 και 14, εδάφια τα οποία και έχει αναλύσει στο βιβλίο του 'Η αιώνια Σωτηρία του αμαρτωλού'.

«Στην Αποκάλυψη, στο 5^ο κεφ. εδάφιο 8, τα όντα επιβεβαιώνουν τη δοξολογία, ο Θεός ικανοποιείται για τη μορφή αυτή της λατρείας στο πρόσωπό Του και στο πρόσωπό του Υιού Του.

Στο εδάφιο 14 οι πρεσβύτεροι (Εκκλησία) σε στάση λατρείας και σιωπής πέφτουν και προσκυνούν, η σωστή στάση όλων των λυτρωμένων.

Η Αποκάλυψη είναι το βιβλίο των εσχάτων καιρών. Είναι το χρειαστό βιβλίο για κάθε Χριστιανό. Έχει μέσα της όλη την Αγία Γραφή»

Κώστας Μεταλληνός

Ασθενεί ο Χριστιανός; ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν;

(*Ιακώβου 5:14*)

Νίκος Ρούσσος

Μελετώντας τον Λόγο του Θεού στο συγκεκριμένο σημείο της Επιστολής του Ιακώβου και προσέχοντας το πρώτο σκέλος του εδα-

λώνει ανώμαλα συμπλέγματα και προβληματικές συμπεριφορές που ενδέχεται να καταλήξουν στην πλήρη διανοητική και πνευματική του καταστροφή.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι δεν ε-

φίου 5:14 («*ασθενεί κάποιος ανάμεσά σας;*»), η απάντηση στην ερώτηση, αν ο Χριστιανός ασθενεί, είναι ξεκάθαρη. Βεβαίως και ασθενεί. Όταν ένας Χριστιανός πιστεύει ότι δεν ενδέχεται να ασθενήσει και ότι δεν χρειάζεται να λαμβάνει προληπτικά μέτρα κατά των ασθενειών ή να λαμβάνει την ιατροφαρμακευτική αγωγή που του έχει συστήσει ο ιατρός για την καταπολέμηση της ασθένειάς του, πλανάται και εκδη-

νεργεί η θαυματουργός δύναμη του Θεού για να προστατεύσει έναν Χριστιανό από τις ασθένειες ή προς τη θεραπεία μιας ασθένειας. Ωστόσο η δυνατότητα του Θεού να προστατεύει και να θεραπεύει ασθένειες, δεν δικαιολογεί τον Χριστιανό που πηγαίνει γυρεύοντας.

Ας θυμηθούμε την ουσία του δεύτερου πειρασμού του Ιησού Χριστού από τον Διάβολο, όπως αυτός μας περιγράφεται στο Ματθαί-

ος 3:6 και 7. Ο Διάβολος είπε στον Κύριο: «*Αν είσαι Υιός του Θεού, ρίξε κάτω τον εαυτό σου. Επειδή είναι γραμμένο ότι θα προστάξει τους αγγέλους του και θα σε σηκώσουν επάνω στα χέρια τους, για να μην προσκόψεις το πόδι σου σε πέτρα*». Η απάντηση του Κυρίου ήταν ότι «*είναι επίσης γραμμένο: Δεν θα πειράξεις τον Κύριο το Θεό σου*». Δεν μπορούμε να κάνουμε ότι θέλουμε, να ενεργούμε όσο απερίσκεπτα θέλουμε και να περιμένουμε να μας σώσει ο Θεός, επειδή είμαστε δικοί Του. Τέτοιες νοοτροπίες από τα δικά Του τέκνα Τον πειράζουν, Τον ερεθίζουν και τελικά Τον οργίζουν.

Υπάρχουν βέβαια και ασθένειες που δεν προλαμβάνονται ούτε θεραπεύονται από τα υλικά φάρμακα. Η ανάγκη της προσευχής για έναν ασθενή είναι επιτακτική. Δεν θεραπεύονται πάντοτε όλοι εκείνοι οι άνθρωποι για τους οποίους προσεύχεται η Εκκλησία του Χριστού. Η τελική θεραπεία είναι πάντοτε στα χέρια του Θεού και πάντοτε σύμφωνη με το θέλημά Του, το οποίο κάποιες φορές είναι άγνωστο ή ακατάληπτο σε εμάς.

Η φράση «*ασθενεί τις εν υμῖν*», δεν είναι μόνο ερωτηματικής φύσεως. Μπορεί να θεωρηθεί και ως κατάφαση, γιατί στα αρχικά κείμενα δεν υπήρχαν τα σημεία στίξης, τα οποία προστέθηκαν μεταγενέστερα από ανθρώπους και δεν είναι υποχρεωτικώς θεόπνευστα. Επομένως στο συγκεκριμένο σημείο θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Θεός διαπιστώνει ότι «*ασθενεί κάποιος ανάμεσά σας*». Σε κάθε περίπτωση είτε πρόκειται για ερώτηση είτε για κατάφαση, η ασθένεια για τον Χριστιανό δεν παύει να είναι γεγονός και δεν εξαιρείται από αυτήν.

Έχουμε πάντοτε ασθενείς αναμεταξύ μας. Ενδέχεται η ασθένεια να είναι αποτέλεσμα κάποιας αμαρτίας, χωρίς αυτό να ισχύει πάντοτε. Ο Κύριος Ιησούς Χριστός περιγράφεται από τον Ησαΐα ως «*άνθρωπος θλίψεων και δόκιμος ασθενείας*» (Ησαΐας 53:3), όμως «*δεν έκανε αμαρτία ούτε βρέθηκε δόλος στο στόμα του*» (Α΄ Πέτρου 2:22). Μάλιστα ρωτούσε ο ίδιος τους Ιουδαίους «*ποιος από εσάς με ελέγχει περί αμαρτίας;*» (Ιωάννης 8:46). Επομένως δεν υπάρχει υποχρεωτική συσχέτιση της ασθένειας με κάποια αμαρτία. Ομοίως, είμαστε μάρτυρες ανθρώπων που είναι ασεβείς και δεν ασθενούν σχεδόν ποτέ και ευσεβών ανθρώπων που είναι πολύ συχνά ασθενείς.

Η θεραπεία της ασθένειας χρειάζεται τη χρήση τόσο του υλικού φαρμάκου -εάν υπάρχει- όσο και της θαυματουργικής θείας δυνάμεως μέσω της προσευχής. Με φρόνηση πρέπει να χρησιμοποιείται η προσευχή, με φρόνηση πρέ-

πει να λαμβάνεται και το φάρμακο. Η ύπαρξη των φαρμάκων δεν ακυρώνει την ανάγκη της προσευχής. Η προσευχή δεν δίνει το δικαίωμα στον άνθρωπο να απορρίπτει επιδεικτικά την φαρμακευτική του αγωγή λόγω των υπερφυσικών δυνάμεων του Θεού.

Η έσχατη φυσική ασθένεια είναι ο θάνατος. Η αποδοχή του Ιησού Χριστού εκ μέρους μας ως προσωπικού μας Σωτήρα, δεν μας απαλλάσσει από την έσχατη ασθένεια του θανάτου. Τοιουτοτρόπως, η αποδοχή του Ιησού Χριστού δεν μας απαλλάσσει ούτε από τις ενδιάμεσες φυσικές ασθένειες. Στην παρούσα ζωή δεν είμαστε τελείως ελεύθεροι από τις φυσικές ασθένειες, ειδάλως η αποδοχή του Χριστού θα μας ελευθέρωνε και από τον φυσικό θάνατο. Ο Ιησούς Χριστός μας απάλλαξε από τον φόβο του θανάτου και τη δύναμη της αμαρτίας στη ζωή μας, με την Ανάστασή Του από τους νεκρούς. Πεθαίνουμε όμως κατ' ανάγκη, επειδή έχουμε γεννηθεί από σπέρμα ανδρός και φέρουμε τις συνέπειες του προπατορικού αμαρτήματος.

Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε είναι τα εξής:

- Είναι ενδεχόμενο ο Χριστιανός να ασθενήσει κάποια στιγμή στη ζωή του.
- Η ιδιότητα του Χριστιανού, ως τέκνο Θεού, δεν του δίνει το δικαίωμα να είναι αμελής στο θέμα των φυσικών ασθενειών.
- Η αποδοχή του Ιησού Χριστού δεν μας απάλλαξε από τις φυσικές ασθένειες, αλλιώς θα μας είχε απαλλάξει πρωτίστως από τον φυσικό θάνατο που είναι η έσχατη ασθένεια.
- Η ύπαρξη φαρμάκων δεν παραγνωρίζει την ανάγκη της προσευχής για τον ασθενή.
- Η επίκληση των υπερφυσικών δυνάμεων του Θεού μέσω της προσευχής για την θεραπεία του ασθενούς, δεν σημαίνει επιδεικτική άγνοια για την ιατροφαρμακευτική του αγωγή.
- Η τελική απόφαση για τον ασθενή (θεραπεία - μη θεραπεία) ανήκει στον Θεό πάντα και είναι σύμφωνη προς το θέλημα Αυτού.

Ο Θεός είναι αγαθός και δημιούργησε φυσικά αγαθά τα οποία μπορούμε να χρησιμοποιούμε. Οφείλουμε να κάνουμε χρήση των φυσικών μέσων που μας παρέχει μαζί με τις υπερφυσικές Του δυνάμεις. Ας μην είμαστε μονόπλευροι στο θέμα των ασθενειών. Ας ευγνωμονούμε τον Θεό τόσο για τα φυσικά αγαθά που δημιούργησε για το καλό μας όσο και για τις υπερφυσικές Του επεμβάσεις στη ζωή μας.

Αμήν.

Έμπρακτη αγάπη

μέσω μιας ... κατσίκας

Έρευνα και καταγραφή Αντόνης Περιάλης

Βρισκόμαστε στη Νέα Ιωνία Αττικής. Ένας δήμος που δημιουργήθηκε το 1923 από πρόσφυγες της Μικράς Ασίας. Το 1923 δημιουργήθηκε και η πρώτη Ευαγγελική συνάθροιση στο σπίτι των αδελφών Παυλίδη στη Ν. Ιωνία, που εξελίχθηκε αργότερα στην Ελευθέ-

στο σπίτι του με μια κατσίκα. Πρόκειται για την κατσίκα, της οποίας θα διηγηθούμε την ιστορία. Φαίνεται όμως ότι δεν την ήθελε και σκέφτηκε κάπου να τη δώσει. Η γυναίκα του, η Ευτυχία, μέλος της Εκκλησίας, του πρότεινε να την δώσουνε στην 'αδελφή' της. Ο κυρ Γιάννης απόρησε. «Μπα!», της είπε, «τόσα χρόνια είμαστε παντρεμένοι και δεν ήξερα ότι έχεις κι

Max LIEBERMANN, *Γυναίκα με κατσίκες*, Έτος 1890, *Ελαιογραφία 127 x 172 cm, Neue Pinakothek, Μόναχο*

ρα Ευαγγελική Εκκλησία Ν. Ιωνίας. Ο Γιάννης Τσεσμελής ήταν παντρεμένος με την Ευτυχία, που ήταν μέλος της μικρής συνάθροισης της Νέας Ιωνίας. Η κόρη τους Σοφία Τσεσμελή – Μπράβου είναι σήμερα μέλος της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας Ν. Ιωνίας και είναι από εκείνους που σαν παιδί μετείχε στην πρώτη κατασκήνωση των Ευαγγελικών Εκκλησιών στην Πεντέλη το 1943.

Ο κυρ Γιάννης συνήθιζε να πηγαίνει στο καφενείο. Κάποτε έκαναν λαχειοφόρο αγορά και κλήρωσαν μια κατσίκα. Ο κλήρος έπεσε στον κυρ Γιάννη. Έτσι εκείνη την ημέρα πήγε

αδελφή. Και ποια είναι αυτή;». Ο σύζυγος της δεν είχε καταλάβει ότι εννοούσε μια πνευματική αδελφή, μέλος της συνάθροισης που πήγαινε. Ήταν η Αλίκη Παπανάγνου, η μητέρα της Ηρώς Ελευθεριάδου και κόρη του Νικολάκη Φραγκόπουλου, ηγετικού μέλους της Εκκλησίας της Ν. Ιωνίας. Έτσι ο Νικολάκης Φραγκόπουλος παρέλαβε την κατσίκα από τη Ν. Ιωνία και την έφερε στο σπίτι της Αλίκης Παπανάγνου στη Φιλαδέλφεια.

Ήταν πράγματι μια φτωχή οικογένεια με τρία παιδιά, την Ηρώ, την Ειρήνη και την Ανίκα, σήμερα μέλη των Ελευθέρων Ευαγγελικών

Εκκλησιών. Η Ηρώ διηγείται ότι ήπιανε γάλα από την κατσίκα για αρκετά χρόνια. Πόσα ακριβώς δε θυμάται.

Την ίδια εποχή ο Νικολάκης Φραγκόπουλος και ο γιός του Χρήστος έκαναν συμμελέτη στο σπίτι της αδελφής Στέλλας Μαρσέλου στο Αιγάλεω, όπου αρκετές ψυχές γνώρισαν τον Κύριο. Μεταξύ αυτών ήταν και οι Γιώργος και Σαπφώ Λιγνού, οι οποίοι στη συνέχεια παραχώρησαν το φτωχικό τους σπίτι στην ίδια γειτονιά στον Κύριο, στο οποίο επί 25ετία στεγάστηκε η Ελεύθερη Ευαγγελική Εκκλησία Αιγάλεω.

Ο Γιώργος Λιγνός, γύρω στο 1945, λόγω των πολεμικών και εμφυλιακών γεγονότων της εποχής, κλήθηκε στο στρατό και η γυναίκα του με το δίχρονο παιδάκι τους έμειναν μόνοι και ταυτόχρονα άρρωστοι με αδενοπάθεια, λόγω έλλειψης βασικής τροφής.

Τότε λοιπόν ο παππούς Νικολάκης έκανε την ίδια κίνηση. Έδωσε την κατσίκα μ' ένα σχοινί και την πήγε με τα πόδια από τη Ν. Φιλαδέλφεια στο Αιγάλεω, στο σπίτι της αδελφής Σαπφώς.

Η κατσίκα ήταν πράγματι ένα θεόσταλτο δώρο και η οικογένεια, που απέκτησε στο μεταξύ και το δεύτερο αγόρι, ήπια απ' αυτή γάλα για κάμποσα χρόνια.

Όμως η ιστορία της κατσίκας δεν τελειώνει εδώ, συνεχίζεται.

Όταν γύρω στο 1954 χτιζόταν η Εκκλησία των Αθηνών στην οδό Αλκιβιάδου, έγινε έκκληση για οικονομική βοήθεια. Ο Γιώργος Λιγνός, μη έχοντας τίποτε άλλο να δώσει, πρόσφερε την κατσίκα και μαζί και τα τρία κασικάκια της.

Δεν ξέρουμε τι απέγινε η ηρωική κατσίκα που άλλαξε τόσα αφεντικά. Αυτό που ξέρουμε με βεβαιότητα είναι αυτό που δημιουργεί στην καρδιά των ανθρώπων ο Ιησούς Χριστός, όταν την αναγεννά.

Όλοι οι ιδιοκτήτες της κατσίκας που αναφέραμε ήταν φτωχοί άνθρωποι με μεγάλες ανάγκες. Η αδελφή Ευτυχία ήταν πρόσφυγας από τη Μικρά Ασία. Ο κυρ Νικολάκης, πατέρας του αείμνηστου Χρήστου Φραγκόπουλου, ήταν από την Σμύρνη και αυτός φτωχός άνθρωπος ξεριζωμένος από την πατρίδα του και το βίός του. Η οικογένεια Παπανάγνου ήταν επίσης μια φτωχή οικογένεια. Η οικογένεια του Γιώργου Λιγνού εξ ίσου πολύ φτωχή.

Όταν όμως ο Θεός κατοικεί στις καρδιές των ανθρώπων, οι γνήσιοι πιστοί πρώτα δίνουν την καρδιά τους και μετά όλο τον εαυτόν τους στην υπόθεση του πλησίον, αλλά και του έργου του Κυρίου.

Η ηρωική κατσίκα τούς έδωσε αυτή την ευκαιρία.

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ

ΤΕΥΧΟΣ 89

Δ' Τρίμηνο
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2023

ΕΤΟΣ 22ο ΦΥΛΛΟ 89

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
Αλκιβιάδου 5, 104 39 Αθήνα

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΝΙΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ
ΤΕΡΤΙΟΣ ΠΕΤΡΟΒΑΤΖΗΣ
ΜΑΝΟΣ ΔΑΜΙΑΝΑΚΗΣ

Αποστολή άρθρων και αλληλογραφία
eleftherovimakeeee@gmail.com

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
VOLCANO, ΠΑΝ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μικράς Ασίας 76, Γουδή
Τηλ.: 2107708375, Fax: 2107487280
E-mail: Info@volcanograph.gr
www.volcanograph.gr

Αποστέλλεται δωρεάν
σε όποιον το ζητήσει

ΔΙΑΝΟΜΗ - ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ
Στυλ. Ρούσσος - Γ. Εσαγιάν

Συντηρείται με αυτοπροαίρετες
εισφορές των αναγνωστών του

Τραπεζικός Λογαριασμός :

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
Τράπεζα Πειραιώς
IBAN: GR8801715970006597104860123
BIC PIRBGRAA
«Δωρεά για το Ελεύθερο Βήμα»

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν στις
διορθώσεις και στο στήσιμο
και τη σελιδοποίηση οι:

Τέρτιος Πετροβατζής
Αρίσταρχος Σεϊμένης
Δήμητρα Μάνη

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα το ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ για την παραχώρηση και την αποστολή φωτογραφιών για την κατασκήνωση, τόσο σε αυτό το τεύχος όσο και στο προηγούμενο.

Ευχαριστούμε από καρδιάς για τις αυτοπροαίρετες προσφορές της αγάπης σας, οι οποίες στηρίζουν την έκδοση και την διανομή του Ελεύθερου Βήματος. Ευχόμαστε αυτό που δίνετε από το υστέρημά σας, ο Κύριος να σας το ανταποδώσει με πλούσιες ευλογίες και τη Χάρη Του σε εσάς και στους οικείους σας.

Ευχαριστούμε τον Θεό γιατί φέτος η Κατασκήνωσή μας στο Σούνιο κλείνει τα 80 χρόνια λειτουργίας της.

Όλα αυτά τα χρόνια λειτουργήσε με εθελοντές ώστε να είναι προσιτή σε όλους. Οραματισμός μας είναι να συνεχίσει έτσι για να μην την στερείται κανείς. Ανάγκη για όσους εθελοντές θέλουν να προσφέρουν υπάρχει πάντοτε. Όποιοι μπορούν να διαθέσουν λίγες μέρες και το φετινό καλοκαίρι για να βοηθήσουν παρακαλούμε να το δηλώσουν στην ιστοσελίδα www.oikogeneia.gr ή στο τηλέφωνο 693 207 0403

Ο σύλλογος αιμοδοσίας της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών έχει ανάγκη ενίσχυσης σε φιάλες αίματος για να καλύψει τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες για τους αδελφούς και τους συγγενείς τους. Τα στοιχεία του συλλόγου είναι: SE-AEEEE, κωδικός 15149.

Προαιρετικές προσφορές για την ενίσχυση της ιεραποστολής της Κοινωνίας ΕΕΕ, μπορούν να κατατίθενται στην Τράπεζα Πειραιώς. (IBAN GR8801715970006597104860123 BIC PIRBGRAA - ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ), με αιτιολογία κατάθεσης «Δωρεά για το Ιεραποστολικό ταμείο».

Στο πλαίσιο της ευθύνης που έχουμε ως κατενώπιον του Κυρίου και για να αποδίδεται η τιμή εκεί που πρέπει, διορθώνουμε το λάθος μας να αποδώσουμε το άρθρο της σελ. 33 του προηγούμενου 88ου τεύχους του Ελεύθερου Βήματος, με τίτλο 'Το παιδαγωγικό έργο της Κατασκήνωσης της Κοινωνίας Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας στο Σούνιο', στον Μίμη Λιγνό, ενώ ο συγγραφέας του εν λόγω άρθρου είναι ο Γιάννης Λιγνός. Το λάθος έγινε εκ παραδρομής. Ευχαριστούμε για την κατανόηση και την αγάπη σας.

Πυξίδα. Τριμηνιαίο Χριστιανικό Περιοδικό για Παιδιά & Εφήβους
των Παιδικών-Εφηβικών Προγραμμάτων της Κοινωνίας Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας
Για να μη χανόμαστε...

Όσο ζω

**Θα υμνώ, θα υμνώ
τον Σωτήρα μου Χριστό.**

**Θα υμνώ, θα υμνώ,
όσο υπάρχω κι όσο ζω.**

**Μ' ελευθέρωσε
απ' του εχθρού τη διαφθορά,
απ' τα δικά μου τα δεσμά
και την απελπισιά.**

**Μ' έβαλε στην ποίμνη τη ζεστή,
την τόσο φιλική.**

**Όσο ζω εδώ και στον ουρανό
τον Σωτήρα μου αιωνίως θα υμνώ.**

Σωφρονία Μακροπούλου - Ντεμίρη

Το καράβι

Στ' ακρογιάλι της ζωής μας,
εκεί που ξαγναντεύει η τάση για φυγή μας,
πάντα πανέτοιμη μνήσκει μια μπρατσέρα,
να μας πάει, να μας πάει τόσο πέρα.

Φυλάξου Ιωνά απ' το χαρούμενο καράβι,
κανείς, κανείς δεν ξέρει που σε πάει.
Μονάχα βεβαιώσου πως μακραίνεις
κι αργά ταξίδι στο πέλαο που βγαίνεις
φουρτούνα θε να 'βρεις, θανατικό, κατάρα.
Το καραβάκι σαν θα μπει μες στην αντάρα,
αν συ στο θέλημα δεν μένεις του Θεού σου,
στα όρια περνάς, αδέλφι, του χαμού σου.